

Štoreški ŽELEZAR

Leto XIX.

1979

JULIJ

št. 14

GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

KAKO SMO DELALI

Objavljamo rezultate poslovanja za mesec junij 1979:

SKUPNA PROIZVODNJA

V juniju je znašala skupna proizvedena količina proizvodov 23.379 ton:

— v primerjavi z operativnim planom je bila nižja za 270 ton oz. za 1,1 %,

— v primerjavi z 1/12 letnega plana je bila višja za 572 ton oz. za 2,5 %,

— v primerjavi z dinamičnim planom pa je bila nižja za 291 ton oz. za 1,2 %.

Remont v jeklarni je bil zaradi del na visokonapetostnih napravah prestavljen za dva dni kasneje, kot je bilo predvideno, kar pa je negotovo vplivalo na povečanje zastojev zaradi vzdrževanja sten peči.

VALJARNA I

Proizvodnja valjanih izdelkov je znašala 2.142 ton, kar je v primerjavi z operativnim planom za 178 ton oz. za 7,7 % manj, v primerjavi z 1/12 letnega plana za 25 ton oz. za 1,2 % manj in v primerjavi z dinamičnim planom za

690. Proizvodnja brušenih profilov je bila planirana v višini 330 ton, realizirana pa v višini 308 ton zaradi težav pri brušenju $\varnothing 14,1$ za Trstenik.

Proizvodnja vlečenih profilov je bila planirana v višini 360 ton, realizirana pa v višini 415 ton zaradi višje storilnosti pri vlečenju okroglih in specialnih profilov.

LIVARNA I

Skupna proizvodnja v juniju je bila višja od predvidene v operativnem planu za 250 ton oziroma za 13,3 % višja proizvodnja je bila dosežena tudi v primerjavi z 1/12 letnega plana in dinamičnim planom, in sicer:

— v primerjavi z 1/12 letnega plana je bila višja za 455 ton oz. za 27,3 %,

— v primerjavi z dinamičnim planom pa za 394 ton oz. za 22,9 odstotka.

Težave so imeli s pomanjkanjem kvalificiranih delavcev, še vedno nimajo rešenega problema ogrevanja in razvoda vode za kopalnice ter še vedno nimajo sklenjenega dogovora za izdelavo livnih jam za valje.

LIVARNA II

Operativni plan je bil postavljen v višini 705 ton, realiziran pa v višini 652 ton ($i = 92,5$). V primerjavi z 1/12 letnega plana je bila proizvodnja višja za 7 ton ($i = 101,1$), v primerjavi z dinamičnim planom pa je bila nižja za 48 ton ($i = 93,1$).

OBDELOVALNICA VALJEV

Dosežena proizvodnja obdelovalnice valjev je bila višja tako v primerjavi z operativnim planom kot tudi v primerjavi z 1/12 letnega plana in dinamičnim planom, in sicer v primerjavi z 1/12 letnega plana in dinamičnim planom je bila proizvodnja višja za 24 ton ($i = 108,2$), v primerjavi z operativnim planom pa za 18 ton ($i = 106,0$). Težave so imeli s pomanjkanjem delovne sile.

OBDELOVALNICA LITINE

Operativni plan obdelane litine je bil postavljen v višini 64 ton, realiziran pa v višini 68 ton ($i = 106,3$). Proizvodnja je oviralo pomanjkanje delavcev.

TOVARNA TRAKTORJEV

Proizvedli so 490 traktorjev od planiranih 600. V primerjavi z operativnim in dinamičnim pla-

nom je bila proizvodnja nižja za 18,3 %, v primerjavi z 1/12 letnega plana pa za 16,0 %.

Poglavitni vzroki za nedoseganje plana so bili:

— pomanjkanje ulitkov ohišja menjalnika,

— nepravočasna izdelava in dobava gredi izdanih priključkov ter odpreskov,

— nepravočasno ocarinjen in dobavljen material od Fiata iz Italije.

REZULTATI POSLOVANJA JANUAR—JUNIJ 1979

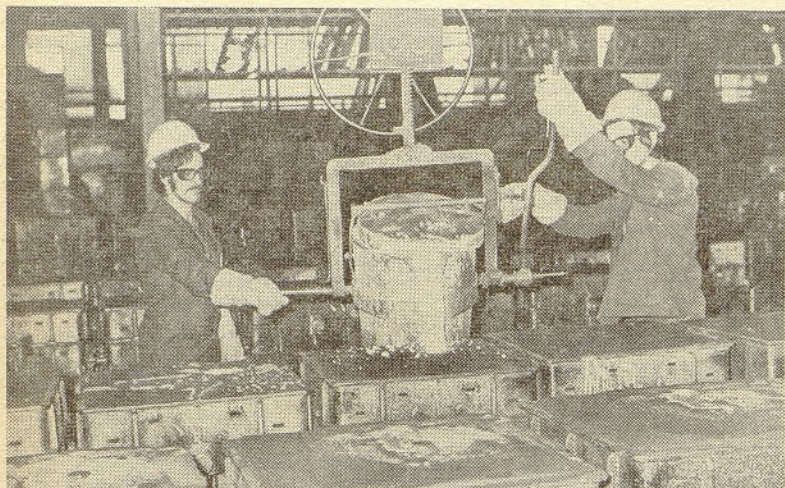
V obdobju januar—junij 1979 je bilo na nivoju DO skupno proizvedeno 126.944 ton, kar je za 429 ton oz. za 0,3 % več kot je bilo planirano. Planirano količino so presegli v TOZD jeklarn in valjarn ($i = 101,9$) in v TOZD Livarne I ($i = 108,3$), medtem ko ostali tozdi za planom zaostajajo.

Primerjava na preteklo razdobje nam pokaže, da je bilo v letu 1978 v tem obdobju skupno proizvedenih 129.150 ton ali 1,7 % več kot to leto. Za lanskoletno proizvodnjo največ zaostaja TOZD elektroplavž ($i = 90,7$) zaradi remonta na TH peči v februarju in marcu, v največji meri pa jo je presegel TOZD TT ($i = 138,4$). Na nivoju DO je bil evidentiran izmeček v višini 1.550,1 tone, katerega vrednost je znašala 35.365.500,00 din, kar je za 22,3 % manj od planskega normativa.

Največ izmečka je bilo evidentiranega v TOZD livarne II, in sicer 644,4 tone, njegova vrednost pa je znašala 13.549.300,00 din. Odpadek na nivoju DO pa je bil evidentiran v višini 11.086,7 tone. Največ ga je bilo v TOZD jeklarn in valjarn, in sicer 7.669,2 tone, najmanj pa v TOZD livarne I — 1.609,4 tone.

Povprečno število zaposlenih je znašalo 3.419, kar je za 4,7 % manj od planiranega števila v letnem planu. Z upoštevanjem števila zaposlenih iz nadur in pogodbenega dela je bilo v tem obdobju zaposlenih 3.588 delavcev, kar predstavlja 100 % realizacijo letnega plana. Produktivnost v obdobju januar—junij je bila za 6,6 % nižja od predvidene v letnem planu.

Najvišja produktivnost je bila dosežena v TOZD livarne I ($i = 102,7$), najnižja pa v TOZD elektroplavža ($i = 52,1$).

Livarja pri ulivanju

ELEKTROPLAVŽ

Elektroplavž je presegel planirano količino tako pri proizvodnji grodlja kot aglomerata. Pri aglomeratu je bil operativni plan, ki je bil postavljen v višini 3.726 ton, presežen za 95 ton oz. za 2,5 %, oz. za 2,6 % več kot je bilo planirano. Težave so imeli pri proizvodnji specialnega grodlja za nodulacijo, ker je hematit, ki ga uvažajo iz Mavretanije, vseboval visok % SiO_2 .

JEKLARNA

Skupna proizvodnja odlitega jekla, ki je bila planirana v višini 5.600 ton, je znašala 5.922 ton ali 5,8 % več kot je bilo predvideno v operativnem planu. Proizvodnja je bila višja tudi v primerjavi z 1/12 letnega plana in dinamičnim planom, in sicer v primerjavi z 1/12 letnega plana za 540 ton oz. 10,0 %, v primerjavi z dinamičnim planom pa za 472 ton oz. za 8,7 %.

258 ton oz. za 10,7 % manj kot je bilo predvideno. Nižja proizvodnja je posledica večje količine intervencijskega valjanja za FVK Kraljevo.

VALJARNA II

Skupna proizvodnja valjanih profilov je znašala 7.662 ton. V primerjavi z operativnim planom je nižja za 748 ton oz. za 8,9 %, v primerjavi z 1/12 letnega plana nižja za 504 ton oz. za 6,2 % in v primerjavi z dinamičnim planom nižja za 948 ton oz. za 11,0 %. Nižja proizvodnja je posledica pomanjkanja gredic in spremembe programa široko ploščatih profilov, katerih valjanje je namesto planiranih 12 dni trajalo 20 dni.

JEKLOVLEK

Skupna proizvodnja hladno predelanih valjanih profilov je znašala 723 ton, medtem ko jih je operativni plan predvideval

Oskrba tržišča z domačimi izdelki črne metalurgije

V »Družbenem dogovoru o razvoju črne metalurgije za obdobje od leta 1976 do leta 1980« je bilo zapisano, da se mora delež uvoza gotovih jeklenih proizvodov zmanjšati v domači potrošnji iz 35 % v letu 1975 na 20 % v letu 1980 oziroma s 540 milijonov dolarjev na 420 milijonov (v cenah iz leta 1975). Prav tako je bilo poudarjeno, da se mora vrednost uvoznih surovin in polizdelkov po toni gotovih jeklenih proizvodov zmanjšati za 30 % ali s 130 dolarjev v letu 1975 na 90 dolarjev v letu 1980. Z drugimi besedami to pomeni, da bi morali domači viri v letu 1980 pokriti uvoz v vrednosti 175 milijonov dolarjev. Pri gotovih jeklenih proizvodih bi morala biti nadomestitev še večja, saj bi razvoj domačih proizvodnih kapacitet moral pokriti 1,6 milijona ton uvoza v letu 1980.

Toda plani iz leta 1976 doslej še niso ustvarjeni, saj se investicijske izgradnje v posameznih železarnah ne odvijajo po načrtih (npr. železarni v Smederevu in Zenici). Prav tako se tudi dane kapacitete ne izkoriščajo v celoti, zato lahko ugotovljamo, da se planirani obseg nadomestitve uvoza surovin, polizdelkov in gotovih jeklenih izdelkov odvija izredno počasi. Vrednost uvoza surovin in polizdelkov po toni gotovih proizvodov v črni metalurgiji je bila 121 dolarjev v letu 1976, 106 dolarjev v letu 1977, a v letu 1978 celo 115 dolarjev (primerjava po tekočih cenah). V letu 1978 je bilo uvoženih 600.000 ton rude in železovega koncentrata, 500.000 ton jeklenih odpadkov, preko milijon ton gredic in ingotov, precej premoga za koksarne, ognjeodpornega materiala, grafitnih elektrod itd.

Po drugi strani je v potrošnji gotovih jeklenih proizvodov domača proizvodnja v letu 1977 pokrivala 76,2 %, uvoz pa 33,8 %. V letu 1978 je uvoz padel na 21,3 % v skupni potrošnji, ki je znašala 3,96 milijona ton jeklenih proizvodov. Uvoz je tedaj znašal 934.000 ton gotovih jeklenih proizvodov. Če primerjamo še vrednostni prikaz po tekočih cenah, je stal uvoz gotovih jeklenih proizvodov v 1977. letu 441,5 milijona dolarjev, v 1978. letu pa 415,6 milijona dolarjev. Kljub 5,9 % vrednostnemu zmanjšanju uvoza so se v letu 1978 pojavili resni problemi v oskrbi tržišča z nekaterimi proizvodi, kot so hladnovaljana pločevina, brezživne cevi, pocinkana pločevina itd. Vendar tega pomanjkanja niso povzročala pomanjkanja valjarniških kapacitet, temveč nezravnost ekstraktivnega dela črne metalurgije, ki ne uspeva pokriti vse razpoložljive kapacitete s potrebnimi polizdelki.

Vzroki za takšno stanje niso samo v slabi izkoriščenosti kapacitet in prepočasni investicijski izgradnji, ampak tudi v sami narodno-gospodarski situaciji. V tem srednjeročnem obdobju se gradijo namreč mnogi objekti izven integriranih železarn in sprejetih planov, kar istočasno pomeni dupliranje kapacitet (npr. v proizvodnji šivnih cevi, raznih vrst pločevin, betonskega železa, toplo in hladno oblikovanih pro-

filov itd.). Izgradnja takšnih kapacitet zahteva manjša finančna sredstva, saj se gradijo brez primarnih faz; a ta proizvodnja, čeprav naj bi po osnutku izgradnje slonela na domačih surovinah osnovah, proizvaja z uvoženimi polizdelki zaradi prej opisane kasnitve izgradnje bazičnih kapacitet v železarnah.

Dejstvo je, da zaostajanje primarnih faz proizvodnje v železarnah in slaba koordinacija pri naslanjanju na surovinsko bazo v valjarniških kapacitetah izven železarn močno ogrožajo realizacijo plana iz »Dogovora o razvoju črne metalurgije za obdobje 1976—1980«. Vsi ti vzroki ogrožajo planirano nadomestitev uvoza z domačimi proizvodi, saj se ocenjuje, da bodo proizvajalci uvo-

zili v tem letu 1,5 milijona ton rude in 1,5 milijona ton polizdelkov. Tako velik porast zahtev po uvozu surovinske baze pa ne bo vplival v veliki meri na zmanjšanje uvoza gotovih jeklenih proizvodov, kar nadalje pomeni, da se v tej panogi do konca leta 1980 ne bodo realizirali plani o nadomestitvi uvoza iz domačih virov.

To nedoseženo pokrivanje je še toliko bolj pereče, ker so bila v obdobju od leta 1976—1980 planirana znatna sredstva za razvoj primarnih faz proizvodnje v črni metalurgiji, tako da bi se v čim večji možni meri zmanjšala odvisnost jeklarske industrije od uvoznih surovin (kot npr. železna ruda, jekleni odpadki, gredice itd.). Predvideno je bilo, da se z

boljšo tehnično — tehnološko disciplino in organizacijo dela zmanjša specifična potrošnja koksa in ostalih dodatkov v produkcijskem procesu, vendar tudi na tem področju ni prišlo do vidnejših uspehov.

To so glavni problemi, ki so pripeljali črno metalurgijo in celotno potrošnjo v precej težaven položaj in z njim tudi nadomestitev uvoza z domačimi viri. Porasta uvoza v območju polizdelkov in končnih proizvodov ne bo mogoče takoj zmanjšati, vendar bo to možno doseči postopoma z usklajenimi planiranimi akcijami vseh akterjev, ki vstopajo v proces družbene reprodukcije v območju proizvodnje in potrošnje jeklenih proizvodov.

Ivan Žolnir

Rezultati v maju

Proizvodnja v maju je bila v odnosu na operativni plan dosežena s 95 %, blagovna proizvodnja s 84 %, v TOZD tovarna traktorjev pa s 94 %.

TOZD JEKLARN IN VALJARN

Proizvodnja v mesecu maju 1979 je bila za TOZD jeklarn in valjarn iz količinskega vidika manj uspešna. Proizvodnja v el. jeklarni je sicer spodbudna, vendar zaradi prenosa proizvodnje dveh dni iz meseca aprila.

Planirana proizvodnja po operativnem planu je znašala 15.440 ton, doseženo pa je bilo 15.595 ton ali za 1 % več, kot je bilo dolženo z operativnim planom. Po posameznih obratih je bila dosežena naslednja proizvodnja:

EL. JEKLARNA

V mesecu maju je bila proizvodnja konti gredic z oziroma na planirano količino presežena. Z operativnim planom je bilo načrtovano 5.510 ton, doseženo pa je bilo 6.311 ton. Operativni plan je presežen za 14,5 % ali za 771 ton in to zaradi prenosa količinske proizvodnje dveh dni iz meseca aprila.

VALJARNA I

Operativni plan ni dosežen. Planirana je bila proizvodnja 1.970 ton, dosežena pa 1.953 ton. Plan ni dosežen za 0,9 % oziroma za 17 ton. Proizvodnja je nižja zaradi pogostih zastojev na el. motorju pogona fine proge in zaradi klimatskih pogojev.

VALJARNA II

Operativni plan ni dosežen. Planirana je bila količina 7.400 ton, dosežena pa 6.575,3 tone. Proizvodnja je nižja za 8,7 % ali 643 ton. Operativni plan ni bil izpolnjen zaradi pomanjkanja žarilnih kapacitet, pomanjkanja valjev in lomov valjev na I. org., večje okvare 400-tonskih škarij, slabe kvalitete uvoženih gredic in valjanja specialnega profila za DDR.

JEKLOVLEK

Planirana količina proizvodnje je presežena. Z operativnim planom smo načrtovali 560 ton proizvodnje vlečenega in brušenega jekla, dosežena pa je bila s 574 tonami proizvodnje.

Plan je presežen za 2,5 % ali 14 ton. Proizvodnja je sicer presežena, vendar s strukturo proizvodnje nismo zadovoljni, ker smo imeli manj brušenih profilov, kot smo planirali in to zaradi pogostih zastojev na brusilnih strojih.

Zaradi neugodnih klimatskih razmer in pomanjkanja delovne sile je bilo v mesecu maju izredno težko organizirati nemoteno proizvodnjo.

TOZD LIVARNA VALJEV, KOKIL IN STROJNE LITINE

Operativni plan je v seštevku presežen, pri posameznih grupah proizvodov pa je močno presežen pri sivi litini in valjih, nedosežen je pri kokilah, metalurški in nodularni litini. Veliko preseganje pri sivi litini ($i = 177,5$) je ugodno zaradi večje akumulativnosti teh nosilcev.

Za livne jame naj bi se dela pričela konec maja, vendar še nimamo pogodb, ker jih DS IR ni priskrbel. Kasnijo tudi dela na projektiranju žerjavov druge BBC peči, hladilnega sistema.

V tem mesecu je bilo izvršeno sintranje obloge nove žarilne peči Radlje. Zaradi nedokončanega pogona voza peč ne more v poskusno obratovanje.

TOZD LIVARNA SIVE LITINE

Operativni plan v tem mesecu ni bil dosežen zaradi tehnoloških težav — zaradi neustrezne opreme. Gre za pripravo peska, ki nam za zahtevne programe ne more izdelati kvalitetnih formarskih mešanic. Pogoji dela so se v letnih mesecih poslabšali.

TOZD TOVARNA TRAKTORJEV

Operativni plan, ki je bil postavljen v višini 450 traktorjev,

je bil realiziran samo v količini 425 traktorjev iz naslednjih razlogov:

— Kolesni obroči, ki jih dobavlja Dubrava, so prihajali večkrat z zamudo in ni bilo mogoče slediti tempu montažnega traku.

— Objemke rezervoarja, ki jih dobavlja EMO Celje, niso prispele pravočasno.

— Distančne puše led Mute so bile izdobljene prepozno.

— Tudi okvare pralnega stroja in dvigala so povzročale krajše izpade.

— Kontrola traktorjev na stolicah (brez gum) in popravilo ne-kvalitetno dobavljenega materiala je povzročilo nekaj izpadov.

— Zaradi pomanjkanja ulitkov smo dostikrat lovili zadnje minute, vendar nam to ni vedno uspelo.

— Zaradi nekaterih pomanjkanj materiala smo bili prisiljeni delati nekompletne traktorje in jih naknadno kompletirati, da bi tako imeli čim manj izpadov proizvodnje.

TOZD MEHANSKA OBDELAVA

Pri valjih količinsko ni bil dosežen operativni plan predvsem zaradi remonta stroja 23520 in nižje zaposlenosti. Manjka 9 strugarjev.

Operativnega plana v obdelovalnici litine nismo dosegli. Ob normalnih pogojih bi ga morali doseči, saj sta tudi livarni poslali material, ki je približno zagotavljal dosego operativnega plana obdelanih ulitkov. Težave so bile v okvarah obdelovalnih strojev. Poleg manjših okvar je najmočnejše vplivala na nedoseganje plana okvara na SPL, stroj ves mesec ni obratoval, v okvari je še danes. Tako nam je izpadla proizvodnja križev za ITAS (85 ton). Poleg tega je bil poseben problem še v slabi zasedenosti strojev št. 170 ter 172 (karusel stružnici) in v livarskih napakah na zavorah za Ravne, ko je bilo treba mnoge obdelovance navarjati, pri tem pa so se obdelovalni časi podaljšali.

Raziskovalno delo na litini za hidravliko dobro napreduje

Pri proizvodnji elementov za hidravliko predstavljajo ulitki bistveno komponento, brez katere ni mogoče načrtovati razvoja te dejavnosti. Tega se dobro zavedajo vsi bodoči proizvajalci in koristniki hidravličnih elementov v vseh vejah strojogradnje. Kljub temu da so ulitki za hidravlične elemente pri nas in v svetu zelo iskani, je poznanih le nekaj specializiranih livarn, ki so se uveljavile s tovrstno litino. Pretežno vse so do uspehov prišle z lastnim razvojnimi delom, ki so ga opravljale v strogi tajnosti, zato v strokovni literaturi ni mogoče najti nobenih strokovnih razprav, ki bi litino za hidravliko obravnavala v vidika fundamentalnega ali aplikativnega raziskovalnega dela.

Veliko zanimanje domačih proizvajalcev elementov za hidravliko, med katerimi sta najpomembnejša PP Trstenik in Klavdivar Žiri, in nekaj profesionalnega entuziazma naših strokovnjakov iz RO in livarne II je pripomoglo, da se je v začetku leta 1977 porodila zamisel, naj se opravijo potrebne raziskave o možnostih proizvodnje specialne

litine za potrebe elementov za hidravliko. RO je nato izdelal informativni tehnološki program, raziskava trga pa informacijo o sedanjih in perspektivnih potrebah po litini za hidravlične elemente. Informacija je pokazala, da Železarna Štore lahko postane proizvajalec ulitkov za potrebe elementov za hidravliko, če predhodno opravi temeljite raziskave, ki so potrebne za dimenzioniranje vseh tehnoloških operacij in če jih bo proizvajala v ločeni livarni, kateri bo glavna naloga. Iz informacije o perspektivnih potrebah je sledil zaključek, da bodo proizvajalci hidravličnih elementov rabili do leta 1983 okoli 1300 t specialnih ulitkov.

Projekt raziskovalnega in razvojnega dela, ki je po predračunu znašal 8,710.000 din, je bil previsok, da bi ga TOZD G lahko sama financirala, zato smo se obrnili na RSS in Ljubljansko banko. Ti dve ustanovi imata za kreditiranje inventivnih predlogov odvojena sredstva. Pripravili smo potreben predlog, ki ga je Projektni svet za livarstvo v juniju 1. 1977 pozitivno ocenil in pripo-

ročil izvršilnemu odboru RSS, da nam kredit odobri. Ta nam je v decembru 1977. leta odobril kredit v višini 20% od predračunske vsote, kakor pravilnik RSS dovoljuje. Na osnovi odobrenega dela kredita od RSS smo si ustvarili pogoj, da lahko prosimo pri Ljubljanski banki še za 50% kredita. To možnost smo izkoristili in v maju 1978 dobili zaprosen kredit. Tako smo zbrali 70% potrebnih sredstev, ostanek pa so lasten prispevek.

V tem času smo formirali delovno skupino izvajalcev naloge, ki smo jo povečali z novim livarskim strokovnjakom, ki je v juniju lanskega leta prišel v našo DO. Tako smo dosegli vse pogoje, da smo se naloge lahko lotili po predvidenem planu.

konstrukcijami zmanjšali do te mere, da je na ulitkih ostala samo nujna mehanska obdelava. Iz ulitka so bila odstranjena vsa večja toplotna vozlišča z namenom, da se izključi možnost nastanka gnezid prozornosti in mikroprozornosti.

Prva informativna paralelna litja iz feritne nodularne litine in perlitno feritne lamelarne litine so pokazala, da je pri lamelarni litini lažje doseči kompaktnost in homogeno strukturo. V razčiščenju pogojev, katerim je razvodnik pri delu izpostavljen, smo s konstruktorjem ugotovili, da jih lamelarna litina lahko zadovolji. Posebno trdno so nas v to prepričale informativne preiskave podobnih elementov vodilnih proizvajalcev v svetu. Iz dosedaj od-

Odbor posebne finančne službe

Odbor posebne finančne službe se je sestel dne 11. julija 1979 na svoji 9. redni seji in obravnaval poleg ocene trenutnega stanja likvidnosti v DO še likvidnostni plan in njegovo izvršitev za maj in obdobje januar—maj 1979 ter sprejel likvidnostni plan za julij.

V zvezi z obravnavanjem je sprejel naslednje sklepe:

1. Odbor ugotavlja, da je bila likvidnost dosežena samo na račun prejetih kreditov, pokazatelj pa kažejo, da niti fakturirana niti plačana realizacija ni bila realizirana, dočim so bili krediti preseženi.

2. Zaradi pomanjkanja vseh vrst sredstev je potrebno posvetiti sprejemanju novih obveznosti (nabave za tekoče poslovanje, investicije, sklad skupne porabe, usluge razreda 4) vso pozornost.

Pri tem opozarja vse prevzemnike obveznosti, da si pred podpisom obveznosti priskrbijo mnenje finančne službe oz. likvidnostne komisije o možnostih plačila prevzete oz. dogovorjene obveznosti. Za vse prevzete obveznosti, ki jih posamezniki prevzemajo brez zagotovitve finančnih sredstev in iz tega izvirajoče posledice, odgovarja vsak prevzemnik obveze po zakonskih predpisih in določilih naših samoupravnih aktov.

2. S tem v zvezi odbor posebne finančne službe pooblašča in naroča tako likvidnostni komisiji, kot tudi ustreznim strokovnim službam, da dnevno spremljajo likvidnostno situacijo na podlagi prilivov sredstev in z njo seznanja odgovorne delavce. Dokler delovna skupnost za finančno-računovodske posle ne prične striktno voditi stanje sredstev po TOZD, ugotavlja prioriteto nabav

likvidnostna komisija na ravni delovne organizacije. Predvsem vsi večji nakupi se lahko vršijo, ko so zagotovljena finančna sredstva, sicer pa se vse nabave lahko gibljejo samo v okviru razpoložljivih sredstev.

4. Odbor posebne finančne službe naroča delavskim svetom in ostalim službam, da se takoj primerno organizirajo in pripravijo za poslovanje v nastali situaciji.

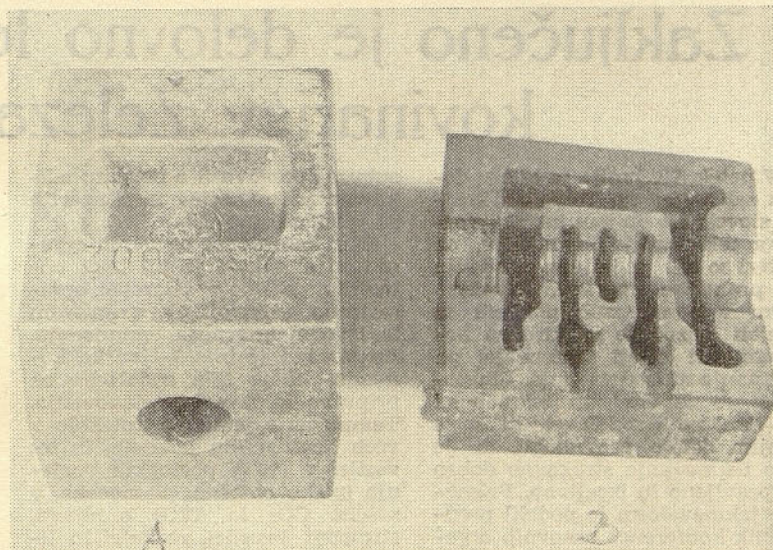
5. Odbor posebne finančne službe sprejema sklep likvidnostne komisije z dne 28. 6. 1979 o prioriteti investicij in posebej podpira sklep, da se investicijska vlaganja lahko vršijo samo, če so razpoložljiva sredstva v te namene.

6. Delovna skupnost za finančno-računovodske posle je še naprej dolžna vršiti vso aktivnost za pridobivanje tako kratkoročnih, kot drugih kreditov za premostitev nastale situacije.

7. Odbor posebne finančne službe ugotavlja, da je za nastalo situacijo več vzrokov, zato predlaga tako kolektivnemu poslovodnemu odboru kot delavskim svetom TOZD in DS, da aktivno pristopijo k analizi vzrokov majhne poslovne uspešnosti ter pripravijo takšnih ukrepov, ki bi kratkoročno olajšali likvidnostne težave, dolgoročno pa privedli do večje poslovne učinkovitosti.

8. Odbor posebne finančne službe predlaga, da se o nastali situaciji obvestijo tudi drugi samoupravni organi in družbenopolitične organizacije s ciljem, da se tudi oni vključijo v razreševanje nastale situacije.

9. Odbor je obravnaval likvidnostni plan za julij 1979 in ugotavlja, da je le-ta sprejemljiv in ga kot takšnega sprejema.

A — ohišje krmilnega razvodnika

B — prerez ohišja

Pri izdelavi informativnega tehnološkega procesa smo izhajali iz kvalitetnih zahtev, ki so jih postavljali bodoči koristniki. Po njihovih zahtevah mora biti litina kompaktna, da lahko prenaša visoke pritiske fino tekočih fluidov. Funkcionalna oblika ulitkov zahteva več ulitih utorov, prekatov in veznih kanalov, oblikovanih tako, da se upori pri pretoku fluidov zmanjšajo na najmanjšo dopustno mejo.

Zaradi strogih zahtev na mehansko obdelanih površinah mora biti litina v strukturnem pogledu zelo homogena. Mehka in trda mesta na obdelovalnih površinah onemogočajo dobivanje zadovoljive kvalitete obdelanih površin. Predpostavljali smo, da bomo lahko zadovoljili upravičene zahteve bodočih koristnikov, če se odločimo za izdelavo jeder in kalupov po Schell-molding postopku. Pri izbiri litine smo izbrali perlitno feritno litino z A grafitom velikosti 3—5. Ker nam vse važne notranje površine za mehansko čiščenje niso pristopne, smo se morali odločiti za kemijsko čiščenje.

Sistematsko raziskovalno delo smo začeli v marcu lanskega leta, ko smo na osnovi načrta ohišja krmilnega ventila nabavili prva orodja za jedra in maske. Po prvih litjih so se pokazala slaba mesta, ki smo jih v sodelovanju z raziskovalci iz Klavdivarja z re-

litih in analiziranih litij smo dobili naslednje odgovore:

1. Stalnost zunanjih mer pravokotno na spoj maske je v 68% v meji $\pm 0,2$ mm, v 95,3% pa v meji $+ 0,35$ mm; v enakih dimenzijskih tolerancah so tudi ostale dimenzije.

2. Po lastni zamisli je bila osvojena litina, ki je za naše razmere (sp. grodelj in izbrani jekleni odpadki) najprimernejša. Ugotovljen je temperaturni interval, hitrost litja in ferostatičen pritisk, pri katerem se dobijo dobri ulitki.

3. Razvit je proces elektrostatnega čiščenja notranjih površin ulitkov v vročem lugu, ki daje zelo zanesljive rezultate.

Čiščenje s pomočjo istosmernega električnega toka v elektrolitu nam je bilo informativno poznano. Nismo pa mogli v nam dosegljivi literaturi dobiti nobenih opisov postopka. Zavedali smo se, da je zelo zahteven v pogledu potrebnih naprav, zato smo skušali najti enostavnejše rešitve. Mehanski način čiščenja, ki je enostavnejši in v livarstvu najbolj razširjen, ni bil izvedljiv, ker notranje površine kanalov niso pristopne za nobena orodja. Poizkušali smo z različnimi načini luženja v žvepleni in fosforni kislini. Eksperimenti nam niso dali zadovoljivih rezultatov, zato smo jih opustili.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Mnenja delovodij elektrojeklarne na članek „Razmišljanja o odnosih“

Na sestavek RAZMIŠLJANJA O ODNOSIH, objavljenega v 12. št. Zelezarja, smo prejeli članek Mnenja delovodij iz elektrojeklarne, ki ga v celoti objavljamo. Razmišljanja o odnosih so našla odmev v raznih delovnih sredinah, nekje bolj, drugje manj. Vsekakor se z vsemi mnenji delovodij ne moremo strinjati. Bralci bodo to lahko sami ugotovili.

Namen članka RAZMIŠLJANJA O ODNOSIH je bil vzbuditi v vseh sredinah humanejši pristop pri obravnavi delavčevih težav in hkrati k boljšim medsebojnim odnosom. O teh odnosih je tekla razprava tudi na seji delavskega sveta DO dne 12. 7. 1979, ko je le-ta obravnaval poročilo o delu disciplinske komisije delovne organizacije. Ugotovljeno je bilo, da ni vse v kaznovalni politiki, temveč da moramo storiti več tudi na področju medsebojnih odnosov.

Zaključeno je delovno tekmovanje kovinarjev Železarnarje

V petek, 22. junija je bila v domu železarjev na Teharjah krajša slovesnost ob zaključku internega tekmovanja kovinarjev, na kateri so bila podeljena priznanja in praktične nagrade. Prvovrščeni v posameznih poklicih so prejeli priznanje in knjižno nagrado, vsi ostali tekmovalci pa priznanje za sodelovanje. Slovesnosti so se udeležili tekmovalci in strokovni sodelavci, ki so s svojim delom pripomogli, da je bilo tekmovanje strokovno dobro pripravljeno in izpeljano. Priznanje tekmovalcem je podelil predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Železarnarje Store tov. Ladislav Kaluža, ki je pri-

sotnim spregovoril o pomenu tekmovanja kovinarjev in o načrtih za v bodoče.

Svet konference osnovnih organizacij sindikata je bil letos pobudnik, da smo v železarni organizirano pristopili k pripravi in izvedbi internega tekmovanja. Imenovana je bila 7-članska komisija, ki je bila zadolžena za pripravo in izvedbo tekmovanja. Tekmovanje je lahko potekalo v vseh kovinarskih poklicih, in to: varilci v štirih postopkih varjenja (ročno obločno, plamensko, v zaščiti CO₂ in TIG) orodjarji, strugarji, brusilci, rezkalci in livarji. Glede na to, da je cilj delovnih tekmovanj kovinarjev do-

Kot delovodje elektrojeklarne ne bi, če dovolite, podali svoje mnenje o sestavku, ki je bil objavljen v zadnji številki Štorskega železarja z naslovom RAZMIŠLJANJE O ODNOSIH.

Moramo priznati, da nas sejanje takih »cvetk«, ki jih je podal določeni anonimnež, verjetno ni bil (ali bila) toliko pogumen, da bi se podpisal s celim imenom, sili v smeh. Kolikor vemo, je OZD Železarnarje Store delovna organizacija, ne pa socialna ustanova, kot je sklepati iz članka.

Delovodje v proizvodnih obratih v naši delovni organizaciji so

delovodje, to pomeni, da morajo zadane naloge v redu, pravočasno in učinkovito izvrševati. Predvsem delovodje so tisti, ki naj bi oziroma morali skrbeti za nepretrgan proces in da le-tega ne morejo izvrševati, če imajo v svoji delovni skupini ljudi, ki niso disciplinirani in ki prav zaradi neopravičenih izostankov motijo proces dela. Ne razumemo, kako lahko nekdo tako lepo »meditira«, ko bi vsaj kot delegat disciplinske komisije sicer moral imeti zdravo humano stališče do problemov kršilcev delovnih obveznosti; po drugi strani pa bi se ta tovarišica ali tovariš moral zavdati, da je disciplina temelj vsake zdrave družbe.

Tega tovariša ali tovarišico (ker ne vemo, kdo je članek pisal) bi vprašali, kako bi se znašel (ali znašla) v dani situaciji pri delovnem procesu v jeklarni, ko je potrebno odliti šaržo težko 45 ton, katere vrednost je okoli 35 starih milijonov in zaradi odsotnosti nediscipliniranih delavcev tega procesa ni možno izvršiti uspešno in zadovoljivo.

Kako lahko pisec članka v glasilu napiše, da je neopravičen izostanek z dela neizogiben pojav, ki na eni strani zelo otežuje redno proizvodnjo in dalje navaja — citiramo: »Če pa se ozremo na drugo stran, to je na stran delavca, bi se morali zamisliti.«

Delovodje v jeklarni, kot enim osnovnih obratov DO, se vprašujemo, nad čem naj se zamislimo: ali nad piscem članka, ki sploh ne ve, kakšen položaj ima delovodja v osnovnih proizvodnih obratih; ali naj se zamislimo nad tistimi delavci, ki zaradi svoje malomarnosti in nediscipline motijo normalen potek v osnovnih proizvodnih obratih. Ne strinjamo se z izjavo, ki jo anonimnež

(Nadaljevanje na 6. strani)

Ponovno o politični koordinaciji (aktivih)

Politična koordinacija je nujna. Gotovo se spominjate, kako je Edvard Kardelj govoril, da nobeden ne bo mogel preprečiti tega, da ne bi posamezni vodilni ljudje sedli, se posvetovali, si izmenjavali svoja stališča in mnenja. Tudi to je oblika demokratizacije našega življenja, da predsednik neke organizacije nima kar naprej nekak prav, ampak se o svojem pogledu pogovarja, išče potrditev ali različno argumentacijo za svoja stališča. Politično koordiniranje je tudi nujno zaradi izrednega mednarodnega položaja, zaradi razmer, ki lahko nenadno nastanejo v deželi. Tudi časovna stiska dostikrat narekuje, da uporabljajo podoblasti, ki jih imajo posamezni predstavniki v družbenopolitičnih organizacijah za to, da lahko hitreje ukrepajo, da bi določena stališča prišla hitreje do svojega izraza v političnem življenju naše organizirane socialistične družbe. To je nujno, toda prav tako je nujno, da ta politična koordinacija ne bi nadomestila rednega dela družbenopolitičnih organizacij, da v ničemer ne bi zmanjšala politične odgovornosti, da bi sklepe ter stališča aktivov stalno ne le potrjevali, pač pa tudi ocenjevali v rednih voljenih orga-

nih in v celotnem našem organiziranem političnem življenju. Če pa hočemo v praksi to uresničiti, priporočamo, da ne spreminjamo naše notranje organiziranosti iz nekkih prestižnih razlogov, kdo naj bo tisti, ki bo v OZD odločal, kje naj bi bila koordinacija, ali na tem ali na drugem sedežu, kdo naj postavlja stvari na dnevni red, kdo ima prvo besedo, kdo vodi itd. Vsa ta vprašanja so popolnoma nesmiselna, ker mora biti sindikat odprt za vse pobude in mora stremeti za tem, da se aktivnost čimbolj prenaša iz sindikalne organizacije in njenih forumov na vse mogoče organizme v OZD in da vsako akcijo vodi tam, kjer ta da največji učinek in vpliv. Čisto vseeno je, ali se dobivamo pri sekretarju ZK ali predsedniku ZSMS oz. delavskega sveta ali sindikata, enkrat je pobudnik aktivnosti eden, drugič drugi — važno je to, da teh sklepov, vseh teh stvari ne obravnavamo kot politično direktivo in obvezujoč sklep, ampak mora vsak od nas na svojem področju v smislu svoje notranje odgovornosti prevzeti obveznost, da bo argumentiral stališča v rednem delu svoje družbenopolitične oz. samoupravne organizacije.

seči čim masovnejšo udeležbo delavcev, predvsem iz tistih TOZD, ki zaposlujejo ustrezno število delavcev navedenih poklicev, se s številom tekmovalcev ne moremo preveč pohvaliti, vendar pričakujemo, da se bo interes povečal.

V nekaj besedah je potrebno predstaviti potek internega tekmovanja. Tekmovalo se je v štirih poklicih: strugarji, orodjarji, varilci in livarji, vendar nismo uspeli, da bi vsi tekmovalci tekmovali po istih kriterijih. Varilci so svoje tekmovanje združili z vsakoletnim obveznim atestom, livarji so opravili tekmovanje v delovnem procesu in izvedli drugačen izbor. Najbolj tekmovalno pa je bilo pripravljeno tekmovanje strugarjev in orodjarjev, za kar se je potrebno zahvaliti strokovnim sodelavcem. Izdelane so bile propozicije tekmovanja, vsem tekmovalcem so bili nudeni enaki pogoji. Ocenjevanje je bilo opravljeno strokovno in nepristransko. Vsi doseženi rezultati so bili zelo dobri, tekmovalci pa so bili med sabo zelo izenačeni.

Prva tri mesta, dosežena na internem tekmovanju, vodijo na republiško tekmovanje, ki bo v začetku meseca septembra v Celju.

Po posameznih tekmovalnih panogah so bili doseženi naslednji rezultati: 1. Rakuša Branko, 2. Platovšek Božo, 3. Rečko Ignac. Varilci (elektr. obločno): 1. Žohar Karl, 2. Romih Ivan, 3. Teržan Franc.

Orodjarji: 1. Hribernih Alojz. Livarji niso razvrstili tekmovalcev po vrstnem redu, ampak objavljamo imena tekmovalcev, ki so se uvrstili na republiško tekmovanje: Judež Ivan, Škobernec Jože, Stojan Ivan, Tržan Milan, Fidler Jože, Pirš Rafael, Kasenburger Franc.

Vsem tekmovalcem čestitamo za dosežene rezultate in se jim zahvaljujemo za sodelovanje, istočasno pa naj bo to spodbudno vsem ostalim sodelavcem, da se naslednje leto udeležijo tekmovanja.

Tekmovalcem, ki so se uvrstili na republiško tekmovanje kovinarjev, želimo, da z uspešnim nastopom, s kvaliteto in znanjem dostojno zastopajo kovinarje Železarnarje Store.

Raziskovalno delo HL

(Nadaljevanje s 3. strani)

Prve pozitivne rezultate smo opazili šele, ko smo si po obsežnih študijah elektrolize izdelali proizvodno napravo za elektrolitično čiščenje v vroči talini natrijevega luga. V tej napravi se dosežejo zadovoljivi učinki čiščenja, niso pa možne nobene meritve, da bi dobili potrebne podatke za projektiranje ind. naprave.

Da bomo lahko opravili tudi meritve, smo pripravili projekt polindustrijske naprave, ki nam bo to omogočala.

Iz dosedaj opravljenega dela smo si nabrali toliko podatkov, da že lahko sestavimo projektne naloge za vse naprave, razen za čistilnico, ki bodo bodočemu obratu potrebne. Bodoče študije bomo usmerjali v osvajanje ulikov večjih in manjših izmer. Te študije so nam potrebne, saj že sedaj vidimo, da bo treba za razne velikosti ulitka najti najprimernejšo kemijsko sestavo litine in tej prirediti livne pogoje.

Mihael Vuk, dipl. inž.

Inventivna dejavnost - tehniško tehnološka in še kakšna!?

Od prvih začetkov do danes je bilo v Železarni Store prijavljenih okoli 450 inovacijskih predlogov: nekaj čez 60 pred letom 1975, ostalo pa po tem prelomnem letu, ki ga je Skupščina SFRJ proglasila za leto invacij. Ogromna večina prijavljenih inovacij posega na tehniško tehnološko področje, kar je verjetno povsem razumljivo. Pri tem gre v glavnem za:

- uporabo znanih odkritij ali tehniških izboljšav za izboljšanje tehnoloških procesov, lažjega ravnanja z materialom ...;
- ustvarjanje ali uvajanje originalnih rešitev, konstrukcij, strojev ali naprav, ki imajo bolj-

- boljše izkoriščanje posameznih obrazcev,

- izboljšanje administrativnega procesa pri posameznih delih zaradi skrajšanja potrebnega časa,

- spajanje več sorodnih opravil na enem mestu,

- zamenjava kompliciranih postopkov del z enostavnejšimi, itd.

Racionalizacija kadrovske splošne narave:

- uvajanje modernejših metod za sprejem delavcev,

- organizirano spremljanje lastnosti delavcev,

- vnašanje humanejših odnosov,

ravnava in sprejela. Odločila je, da avtorju pripadajo tri posebna nadomestila, faktor ustvaritvene sposobnosti je 1a. V prvem letu uporabe predloga je dosežena gospodarska korist 232.602,25 din, na osnovi česar se izplača prvo izmed nadomestil.

2. Predlog tov. Jožeta FENKA in Vinka BULETA iz TOZD livarna II, št. 403 »Racionaliziranje odvoza usedline vodnih filtrov«, je komisija obravnavala in sprejela. Predlagateljema pripadata dve nadomestili, faktor ustvaritvene sposobnosti je 2a. Prvo izmed nadomestil se izplača na osnovi enoletne gospodarske koristi predloga 247.800 din. Nadomestilo se deli v razmerju 50 : 50.

3. Predlog tov. Franca SELIČA in Tomaža LEBRA iz TOZD livarna II, št. 404 »Sprememba sifona pri kupolki v livarni II«. Komisija je predlog obravnavala in sprejela. Predlagateljema pripadajo tri posebna nadomestila, faktor ustvaritvene sposobnosti je 2a. Prvo izmed nadomestil se izplača na osnovi prihranka 210.000 din in se deli v razmerju 50 : 50.

4. Predlog tov. Zdravka SREBOTA iz TOZD livarna II, št. 401 »Litoželezne letve za pritrjevanje modelnih plošč na formarskem stroju«, je komisija sprejela, faktor ustvaritvene sposobnosti je 2a. Prvo nadomestilo se izplača na osnovi prihranka 157.500 din. din.

Komisija za gospodarjenje TOZD energetika

5. Za predlog tov. Janka JAZBINŠKA iz TOZD energetika in tov. Franca SMUKOVCA iz TOZD KK, št. 198 »Izboljšava na KSU reaktorju za mehčanje vode«, je komisija odobrila izplačilo drugega posebnega nadomestila, ki se izplača na osnovi gospodarske koristi predloga 14.736.580,18 din, ki je aritmetična sredina doseženih prihrankov v letih 1977 in 1978.

Makedonija je spregovorila

Makedonski narod je dolga stoletja tlačil turškemu carstvu. Pozneje je postal makedonsko ljudstvo predmet spletk med velikosrbskimi, velikobolgarskimi in velikogrškimi hegemonisti (zagovorniki prevlade), ki so si vsak zase jemali pravico za izkoriščanje Makedoncev. Goce Delčev je leta 1903 povedel makedonsko ljudstvo v borbo za osvoboditev, a Ilindenska vstaja je bila zatrta. Po prvi svetovni vojni je bil makedonski narod razdeljen med tri države: Jugoslavijo, Bolgarijo in Grčijo, nikjer pa ni bil svoboden. V stari Jugoslaviji mu ni bila priznana niti narodnost, niti ni bil dovoljen materin jezik.

Pravico do obstoja in vsestranskega razvoja je makedonski narod izbojeval šele v narodno-osvobodilni borbi. Že leta 1941 so se v prilepskem in kumanovskem okraju pojavili prvi oboroženi partizanski oddelki. V začetku leta 1943 je ljudska vstaja že zavzela velikanski obseg. Partizansko gibanje se je še bolj razmahnilo po II. zasedanju AVNOJ. Višek borbe predstavlja zaseda-

Faktor ustvaritvene sposobnosti je 1b, nadomestilo se deli v razmerju 50 : 50.

6. Predlog tov. Jožeta KORENTA iz TOZD energetika, št. 387 »Uporaba ločilnih transf. za popisovanje števec in merjenje elektrokonice«, je komisija obravnavala in sprejela sklep, da se predlog sprejme, avtorju pripada enkratno nadomestilo na osnovi gospodarske koristi predloga po enem letu uporabe predloga (po 1. 8. 1979).

Komisija za gospodarjenje TOZD tovarna traktorjev

7. Predlog tov. Boža PLATOVŠKA iz TOZD TT, št. 395 »Naprava za pehanje na univerzalnem reskalnem stroju ALG 200«, je komisija obravnavala in sprejela. Odločila je, da predlagatelju pripada enkratno nadomestilo.

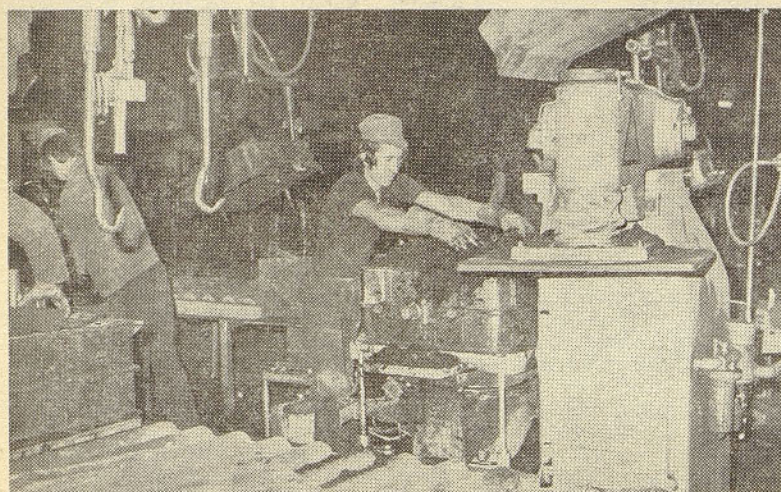
Komisija za gospodarjenje TOZD MO

8. Predlog tov. Srečka GOBCA iz TOZD MO, št. 393 »Izboljšava rezkanja nosilnih ležajev«, je komisija obravnavala in odločila, da se predlog ne sprejme zaradi ukinitve naročila.

9. Predlog tov. Franca LOGARJA iz DS PP MO, št. 408 »Sprememba obdelave površine na reduciranih valjih Ø 250—310 za Železarno Sisak«, je komisija sprejela in odločila, da avtorju pripadajo tri posebna nadomestila, faktor ustvaritvene sposobnosti pa 2a. Prvo izmed nadomestil se izplača na osnovi gospodarske koristi predloga 40.584,35 din.

10. Komisija je odobrila izplačilo II. posebnega nadomestila za predlog tov. Borisa TOVORNIKA, št. 186 »Šablona za nastavitve kopirnega tipala«. Aritmetična sredina gospodarske koristi, dosežene v letih 1977 in 1978, je 99.178,25 din, na osnovi katere se izplača drugo nadomestilo. Faktor ustvaritvene sposobnosti je 3a.

Oddelek za inovacije

Delo na kaluparskih strojih

še proizvodne ali delovne karakteristike kot obstoječe;

- zamenjavo orodij ali naprav z novimi, prikladnejšimi, katerih uporaba pospešuje proizvodni proces ali omogoča prihranek materiala, ki se obdeluje;

- izpopolnjevanje obstoječih konstrukcij ali naprav, pri čemer se znižajo stroški izdelave;

- usposabljanje neuporabnih ali zapuščenih strojev za uporabo v proizvodnem procesu;

- tehniške prijeme, s katerimi se prihrani material ali energija, itd.

Ko danes ocenjujemo dosežene rezultate, smo lahko vsekakor zadovoljni; vseeno pa mislim, da bi morali ob nenehnem spodbujanju sicer še kako pomembnih tehniško tehnoloških inovacij spodbuditi to dejavnost tudi na drugih področjih. Morda ne bo odveč, če omenimo nekatere.

Racionalizacije finančno komercialne narave:

- nabava materiala iste vrste po nižjih cenah,

- izmenjava uvoženega materiala z domačim, če je enake kvalitete,

- zmanjšanje stroškov transporta,

- prodaja nekurantnega materiala in delov,

- prodaja prostih kapacitet,

- izboljšanje evidence v skladiščih, itd.

Racionalizacije organizacijske narave:

- menjava obrazcev s primernejšimi,

- zmanjšanje števila potrebnih obrazcev,

- organiziranje strokovnih in kulturnih predavanj,

- izboljšave v zvezi s tovarniškimi glasili, itd.

Izboljšave s področja varstva pri delu:

- izboljšave pri razsvetljavi delovnih prostorov, delovnih mest ...

- izboljšave za zmanjšanje ropota — zvočne zaščite raznovrstnih delovnih priprav in naprav,

- sodelovanje pri izboljšanju raznih sredstev in opreme za osebno varstvo,

- ureditev raznih električnih priključkov, mejnih stikal za ustavitve delovnih priprav v sili, ipd.

- dopolnilna zaščita strojev in naprav, npr. na avtomatih za stiskanje, zaščita vlečnih strojev, vztrajnikov ...

- izboljšave pri toplotnih izolacijah, itd.

Omenjena področja so le drobci iz mozaika možnosti, ki nam jih ponuja delovno okolje; vseeno pa upam, da zadosten impulz za vse tiste, v katerih je želja, da bi prispevali del lastne domiselnosti in iznajdljivosti.

Dušan Krošl

OBRAVNAVANE INOVACIJE

Komisije za gospodarjenje TOZD so na svojih sejah obravnavale inovacijske predloge in sprejele naslednje sklepe:

Komisija za racionalizacije v TOZD livarna II

1. Predlog tov. Jakoba REZARJA, upokojenca, št. 132 »Izdelava druge konti peči«, je komisija ob-

Usmeritev aktivnosti sindikatov v akciji „NNNP“

V morebitni vojni, ob napadu sovražnika ali ko bi ta začasno zasedel del našega ozemlja ali vse naše ozemlje, bi imela slehernna družbenopolitična in družbena organizacija prav tako pa tudi sleherni posameznik, vključen v sistem splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, svojo vlogo in dolžnosti. Da bi vsi kar najbolj obvladali težavne razmere in boj v taki ali drugačni obliki, se moramo za to usposobiti in pripraviti v miru.

Sindikati kot najmočnejša družbenopolitična organizacija delavcev in delavskega razreda imajo pri razvijanju, spodbujanju in organiziranju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite toliko večjo vlogo, saj neposredno sodelujejo z delavci pri uveljavljanju družbenoekonomskega sistema socialističnega samoupravljanja, v tej zvezi tudi splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, kot sestavnih delov sistema ter pravic in dolžnosti braniti domovino.

Naloga sindikatov s tega področja so zajete v dokumentih, podrobneje pa jih opredeljujejo sklepi organov Zveze sindikatov.

Usmeritve za aktivnost sindikatov:

— morajo biti pobudniki organiziranja različnih predavanj, seminarjev ali tečajev za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito;

— skrbeti morajo, da bo sleherni delavec seznanjen s pravi-

cam, obveznostmi in nalogami v obrambnih pripravah;

— da bo ljudska obramba postala sestavni del našega družbenopolitičnega in ekonomskega sistema;

— prizadevati si morajo za krepitev zavesti članov sindikata za delo v obrambnih pripravah in morebitni vojni.

Pri delovanju sindikata je bistvena naloga ustvarjati najosnovnejše pogoje od zagotavljanja socialne in pravne varnosti, uveljavljanja ustave in zakonov do krepitev samoupravnih odnosov, spodbujanja k večji produktivnosti za stabilizacijo gospodarstva, delavske kontrole itd; to je ustvarjati zaupanje delavcev in delovnih ljudi v pravilnost, moč in enotnost našega samoupravnega socialističnega sistema.

Delovni ljudje danes že vedo, da sta ljudska obramba in družbena samozaščita poročstvo za nemoten razvoj dela in njihovega življenja, njihovih samoupravnih organizacij in celotne socialistične samoupravne skupnosti. Toda tako obveščanje je potrebno še naprej, da ne bo omahljivcev, da ne bo takih, ki bi dvomili o moči, enotnosti, usposobljenosti. Tako so sindikati dolžni krepiti in trajno razvijati nadaljnjo politično in akcijsko enotnost delavskega razreda, enakopravnost, bratstvo in enotnost narodov in narodnosti, razvijati socialistično domoljubje, zavest in prepričanje vsakega delavca o nujnosti in mož-

nosti obrambe in zaščite dežele v vseh razmerah, razvijati politično zavest in budnost delovnih ljudi.

Ob tako zastavljeni in nadalje okrepitvi obrambno varnostni pripravljenosti v Sloveniji, poglavljanjih, podružbljanju odnosov na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite široke aktivnosti vseh delovnih ljudi in občanov ter organiziranih socialističnih sil bo letos izvedena vsesplošna družbena akcija za preverjanje obrambno varnostne pripravljenosti delovnih ljudi in občanov ter vseh družbenih dejavnikov pod geslom »Nič nas ne sme presenetiti«. Akcija ima zlasti politično-mobilizacijski pomen in bo poleg krepitev moralno političnih vrednot in zavesti delovnih ljudi in občanov prispevala k nadaljnemu izpopolnjevanju zasnove splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. Glavni organizatorji in nosilci akcije so organizacije socialistične zveze skupaj z drugimi družbenopolitičnimi in družbenimi organizacijami ter drugimi dejavniki ljudske obrambe in družbene samozaščite na vseh ravneh njene organiziranosti. Za pripravo, organizacijo in izvedbo akcije v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela so posebej odgovorne osnovne organizacije Zveze sindikatov.

Za realizacijo teh nalog v okviru železarne je bila seja Sveta konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Štore dne 20. 6. 1979. Na tej seji so bili sprejeti sklepi za usmeritev aktivnosti na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite v letošnji akciji »Nič nas ne sme presenetiti«. Aktivnosti sindikata bodo predvsem v naslednjem: v sleherni TOZD je potrebno imenovati koordinacijski odbor za vodenje priprav akcije. Koordinacijski odbor sestavljajo:

vodja odbora je predsednik OOS, sekretar OOKZ, predsednik DS, vodja TOZD, predsednik ZSMS, predsednik odbora za LO in DS, poveljnik civilne zaščite, načelnik NZ.

Aktivnosti vodi IO OOS, ki mora izdelati konkretni program dela za TOZD.

Program informacije:

— Seznaniti čim več delavcev z zasnovami LO in DS. Vsak delavec mora biti seznanjen s svojimi obveznostmi in nalogami v obrambnih pripravah in drugih nesrečah in v družbeni samozaščiti.

— Ugotoviti dosežanje pomanjkljivosti dela OOKZ v obrambnih pripravah in družbeni samozaščiti in jih odpravljati.

— Oceniti delo odbora za LO in DS v TOZD, še posebej delo in aktivnost delegata sindikata v tem odboru.

— Zahtevati, da se v TOZD izdelava varnostna politična ocena in da se s tako oceno seznanijo delavci ter prevzemajo obveznosti, ki izhajajo iz tega.

— Sodelovanje med posameznimi TOZD v obrambnih pripravah in DS.

— Usklajevanje obrambnih priprav in delo v DS med TOZD in krajevno skupnostjo. Krajevna skupnost je temeljna enota naše-

ga obrambnega sistema, zato mora biti tako usklajevanje stalno, konkretno, ažurno.

— V sodelovanju z občinskim svetom zveze sindikatov izdelati navodilo za delo v vojnih pogojih za tiste OO ZS, ki bodo delovale tudi v vojnih pogojih, vključno s kadrovske rešitvami. Takna navodila se hranijo in so sestavni del obrambnega načrta TOZD oziroma OZD.

— Organizirati usposabljanje delavcev za delo v LO in DS.

— V OOKZ formirati komisije za LO in DS v večjih organizacijah, v manjših pa to nalogo poveriti IO osnovne organizacije sindikata.

— Uresničevati naloge v družbeni samozaščiti; zlasti je pomembno uveljavljati samoupravne odnose, skrb za delavca in varno ter humano delo, varovanje premoženja, delo delavske kontrole, odnos do dela in produktivnosti, prometno varnost, požarno varnost, preprečevanje sovražnega delovanja itd.

— Organiziranje in delovanje narodne zaščite. Pri tem je zlasti pomembno, da vsi delavci, ki so sposobni za to, sodelujejo v NZ in da jih za to delo usposobimo.

Sodelovati v uresničevanju nalog civilne zaščite (vključevanje delavcev v enote CZ, usposabljanje, gradnja zaklonišč in zaklonov ter druge naloge).

— V sodelovanju z rdečim križem organizirati kvodajalske akcije, skrb za ljudi, solidarnost, reševanje socialnih problemov, zdravo okolje, zdravi delovni pogoji in bivanje.

— Uresničevati politične naloge, ki jih opredeljuje odbor za LO in DS v TOZD.

— Uresničevanje nalog v LO in DS, ki so specifične in pomembne za posamezne OOKZS.

— Vključevanje članov sindikata v društvene organizacije in formiranje novih društev, če jih še ni (planinsko, taborniško, strelsko, za telesno kulturo, rdeči križ, gasilsko itd.).

— Angažirati informacijska sredstva OZD pri razširjanju akcije »NNNP« in spremljanju tekoče problematike.

(»NNNP« — NIČ NAS NE SME PRESENETITI.)

Mnenja delovodij...

(Nadaljevanje s 4. strani)

podaja v svojem seštevku, da so nam ti delavci vsak dan potrebni; nam v DO so potrebni disciplinirani delavci, ker samo ti lahko sledijo gibanju, razvijanju, dopolnjevanju, dograjevanju naših delovnih procesov, ker samo ti so nosilci in graditelji naše zdrave samoupravne socialistične družbe.

Pisec članka je pozabil, da so tudi delovodje ljudje, ki imajo prav tako svoje zasebno življenje, probleme tega življenja pa morajo ob vstopu v tovarno povsem izključiti.

Ne strinjamo se z izjavo pisca tega članka, v katerem navaja, da so prvi in neposredni vzgojitelji delovodje.

Pisec članka je povsem pozabil, kaj pomeni vzgoja. Zrelemu človeku, ki je svoje mentalne sposobnosti dogradil v svojem okolju, jih delovodja ne more dograjevati, ker delovodja ni psihiater v pravem pomenu besede in ne socialni delavec, ampak vodja dela, ki na eni strani vodi delovni proces, na drugi strani pa tudi za ta proces odgovarja. Hkrati opazamo, da je pisec članka enega ali dva primera nepravilnega komuniciranja med delavcem in delovodjo posplošil.

Vemo, da vsi delovodje v DO morda res nimajo vsega pridobljenega šolskega znanja o psihologiji dela, o didaktiki; vendar so morda prav ti delovodje večkrat izvedli svoje delovne naloge prav tako kvalitetno kot tisti, ki imajo

ustrezno šolsko izobrazbo. Mi vsi vemo, da se človek najbolje izgrajuje ob delu, ne pa ob nestrokovnem sanjarjenju in »razmišljanju o odnosih«.

Dobri delavci ne delajo prekrškov, nedisciplinirane delavce pa je potrebno kaznovati z načeli naše samoupravne socialistične družbe.

Pisec tega članka se ni zavedal in se še verjetno ne zaveda, da je s takšnim pisanjem porušil razmerje že tako krhke discipline, v kateri mi, delovodje jeklarne razumemo dolžnosti in pravice delavcev, ki so tako lepo zapisane v naših pravilnikih in v Zakonu o združenem delu.

V članku, v katerem pisec razmišlja o odnosih v naši tovarni, je pozabil, da so v naši delovni sredini bili odnosi vedno zdravi in jedri, da pa teh odnosov ne morejo kvariti s svojo nedisciplinirano tisti tovariši, ki so nedisciplinirani in rušijo odnose do svojih sodelavcev, ki ob njihovih izostankih z dela delajo namesto njih. Še enkrat delovodje jeklarne poudarjamo, da so pri nas v jeklarni delovne procese vedno opravljali samo disciplinirani delavci, ker nedisciplinirani delavci v našem delovnem procesu ne morejo in ne smejo sodelovati.

Delovodje v jeklarni nimamo namena polemizirati o stvareh, ki so nam delovodjem povsem jasne, niso pa piscu, ki nikdar, to vemo iz članka, ni bil vključen v podoben proces, ker ni delovodja.

Delovodje elektrojeklarne

— Po prometnem odloku — par — nepar — sem se odpravil na delo normalno kot vsak dan. Ker pa sem šel peš, sem pač zamudil.

Energetika in razvojne možnosti v slovenskem gospodarstvu

Sredi priprav smo za izdelavo srednjeročnega programa razvoja za obdobje 1981 do 1985. Obravnavamo različne osnove za razvojne možnosti in med temi so energetski viri gotovo med najpomembnejšimi. Energija je danes eden osnovnih problemov v svetovnem gospodarstvu in razumljivo tudi za jugoslovansko gospodarstvo. Splošno problematiko z vrsto podatkov obravnavajo skoraj dnevno razna sredstva javnega obveščanja, od dnevnikov, radia, televizije, do strokovnih, tehničnih in gospodarskih revij. Moj namen ni ponavljati to, kar ste že prebrali in mogoče občutili na svoji koži in žepu. Podatki, ki jih navajam, so zaokroženi, ker sestavek ni namenjen strokovni razpravi, temveč vas želim seznaniti s tem, kakšna je

splošna problematika z energijo v železarstvu, predvsem pa na ožjem gospodarskem področju.

Železarstvo spada med velike porabnike vseh vrst energije. Splošno merilo je, da je potrebno za vsako tono jeklarskih izdelkov 3,5 tone surovih in okoli 5,4 Gcal toplote. Zato ni slučaj, da pomeni energetska kriza za železarje po vsem svetu še posebno skrb. Uvodni referati na raznih mednarodnih srečanjih strokovnjakov so posvečeni nastajajoči energetski problematiki. Cela vrsta institutov in raziskovalcev je zaposlena na raziskavah, kako omiliti ali rešiti nastopajoče energetske probleme.

V svetovni proizvodnji jekla je sedaj in bo še vrsto let najpomembnejši tehnološki postopek proizvodnja jekla na klasičen na-

čin, to je prek proizvodnje surovega železa v plavžih in z vpihavanjem kisika v tekoče surovo železo v konvertorjih. Kar 61 % svetovne proizvodnje jekla je bilo izdelanega leta 1978 po tej poti in tekoče surovo železo ima po tej tehnologiji okoli 75 % delež v vložku. Siemens Martinov postopek, ki je bil udeležen v svetovni proizvodnji jekla leta 1978 le še s 16 % in kjer je v vložku okoli polovica surovega železa, bodo postopno še nadalje opuščali, pretežno v korist proizvodnje v konvertorjih.

Poraba koksa za proizvodnjo surovega železa je odvisna od veliko dejavnikov. Zanimiv je podatek, da so v železarnah Zahodne Nemčije znižali povprečno porabo od 938 kg za tona proizvedenega surovega železa v letu 1956 na povprečno porabo 484 kg v letu 1977. Podatki za leto 1976 povedo, da je znašala skupna poraba koksa in težkih olj preračunano na koks za proizvodnjo surovega železa: na Japonskem 482 kg, v Zahodni Nemčiji 520 kg in v ZDA 582 kg. Kaj to pomeni v svetovni proizvodnji surovega železa, nam da izračun za leto 1975, ko je bila ta največja in je znašala okoli 505 milijonov ton. Vzemimo, da znaša povprečna poraba koksa 560 kg za tona, potem je znašala svetovna poraba koksa za proizvodnjo surovega železa 283 milijonov ton. Svetovna proizvodnja koksa je bila v resnici okoli 345 milijonov ton, saj železarstvo ni edini porabnik koksa. Veliki porabniki so še livarne, proizvodnja železovih zlitin, proizvodnja barvnih metalov, plinarne in drugi.

Za tolikšno proizvodnjo koksa so koksarne na svetu porabile v enem letu 514 milijonov ton premoga za koksanje. Poraba koksa bo rasla in računajo, da bo leta 1985 poraba črnega premoga dosegla že 1.000 milijonov ton, od tega za koksanje 675 milijonov ton, za kar svetovne zmogljivosti premogovnikov ne bodo več zadoščale in bo nastal pomemben primanjkljaj. Računajo, da znašajo znane svetovne zaloge premogov za koksanje 138 milijard ton, kar tudi ni za večno. Ob rastoči svetovni proizvodnji jekla bo rasla tudi poraba koksa in čim bo nastal primanjkljaj v oskrbovanju koksarn s premogom, bodo cene premogu poskočile. Razumljiva so torej prizadevanja raziskovalcev, da bi iz slabših vrst premogov izdelali nadomestek za metalurški koks. Poznanih je že več polindustrijskih poskusov proizvodnje »formkoksa«, pri čemer uporabljajo nekaj slabših vrst premogov z zadovoljivimi rezultati.

V Jugoslaviji premogov za koksanje ni in ga morajo koksarne uvaaži. V slovenskih železarnah znaša letna poraba koksa okoli 150.000 do 160.000 ton. V primeru, da bi proizvodnja belega — jeklarskega surovega železa z ukinitvijo SM postopka v Železarni Jesenice postopno opustili, ostaja še odprto vprašanje ekonomike proizvodnje sivega surovega železa. V nobenem primeru se letna potreba koksa ne bo v naslednjih letih bistveno povečala. Če bi bila ustavljena tudi oba jeseniška

plavža, se bo letna potreba koksa znižala na vsega okoli 25.000 ton za proizvodnjo sivega in posebnega surovega železa v Železarni Store. Koks, ki se dodaja kot reductent pri proizvodnji sivega in specialnega surovega železa v elektroredukcijsko peč, pa ni treba, da ima visoko trdnost, zeleno je le, da nima škodljivih spremljajočih elementov, ki negativno vplivajo na kvaliteto proizvedenega surovega železa posebno pri specialnem surovem železu za nodelarno litino.

Potrebe koksa za slovenske železarne niso velike in ne bi smele predstavljati problema pri oskrbovanju. Treba pa je vedeti, da je potrebno za vsako tona koksa uvoziti okoli 1.350 kg premoga za koksanje, če koks proizvajajo v domačih koksnarnah.

Pregled porabe koksa v zadnjih 5 letih v jugoslovanskih in slovenskih železarnah je bil (v tonah):

Leto	Skupna poraba v jugoslovanskih železarnah	Od tega iz uvoza	Skupna poraba v slovenskih železarnah
1973	1.432.000	268.600	155.000
1974	1.575.000	370.000	163.000
1975	1.482.000	293.000	154.000
1976	1.424.000	23.000	161.000
1977	1.487.000	115.000	140.000

Naslednji, velik porabnik energije v železarnah je proizvodnja jekla, vendar ne pri vseh tehnoloških postopkih. Pri postopku vpihavanja kisika v tekoče surovo železo v konvertorjih ni treba dovajati toplote, ker ta nastopa ob gorenju nekaterih elementov, ki so v surovem železu.

Pri SM postopku so v rabi tekoča ali plinasta goriva, pri proizvodnji jekla v električnih pečeh daje pa potrebno toploto električna energija. Vse do letošnjega leta je bil v jugoslovanski proizvodnji jekla prevladujoč proces proizvodnje SM jekla. Še pred 15 leti so za gorivo uporabljali pri pretežnem delu SM jeklarn v Jugoslaviji generatorski plin iz domačih premogov. Ukrepi za zaščito okolja, slaba kvaliteta premoga zaradi visoke vsebnosti žvepla in pogosti problemi v oskrbovanju so pripeljali vse jeklarje, z izjemo tistih, ki so uporabljali zemeljski plin, da so prešle na kurjenje z mazutom. V slovenskih železarnah je znašala letna poraba premoga leta 1976 nič manj kot 272.000 ton. Štiri leta kasneje se je znižala skoraj na polovico in je bila leta 1971 samo še 84.500 ton. Zadnja leta znaša ta poraba samo še okoli 13.000 do 15.000 ton za podrejene namene ter za proizvodnjo pare in ogrevanje.

Vzporedno s temi premiki je pa rasla poraba tekočih goriv. Leta 1967 so v slovenskih železarnah porabili 77.800 ton tekočih goriv, v lanskem, 1978. letu je pa znašala ta poraba že 155.000 ton.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Civilna zaščita uspešna

Skupaj z drugimi sestavinami splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite se civilna zaščita ob načrtovani akciji v letu 1979 uspešno vključuje s svojim programom skupnih nalog SZ Železarne in Krajevne skupnosti Store.

Ta aktivnost je zasnovana na množičnosti in različnih oblikah delovanja. Težišče aktivnosti je v tem, da se izboljša pripravljenost in sposobnost delovnih ljudi za izvajanje samozaščitnih nalog, krepitve pripravljenosti in uspešnosti, predvsem mobilizacijske pripravljenosti za izvajanje ukrepov CIVILNE ZAŠČITE. Program skupnih nalog Železarne in Krajevne skupnosti Store je bil sprejet kot izhodišče aktivnosti na območju KS Store. Za realizacijo programa se z zavzetim aktivnim delovanjem in s polno odgovornostjo angažirata oba štaba civilne zaščite.

Iz programa so realizirane naslednje naloge:

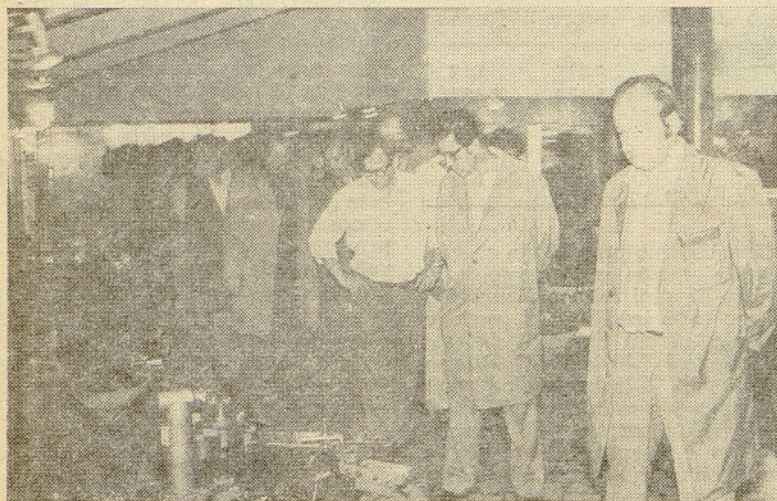
Program usposabljanja

1. Za štab civilne zaščite železarne, TOZD in štab civilne zaščite Krajevne skupnosti — Store je bil organiziran skupen semi-

nar v času od 23. aprila do 8. maja. Na tem seminarju so udeleženci obnovili znanja s področja vloge in nalog civilne zaščite. Udeležba na seminarju je bila zadovoljiva.

2. Strokovni del programa je izvajala Gasilska enota civilne zaščite Železarne in krajevne skupnosti. Aktivnost se je predvsem stopnjevala v času priprav za tekmovanje gasilskih enot CZ, ki je bilo organizirano v počastitev dneva CZ v Vojniku. Na tem tekmovanju so sodelovale ekipe iz delovnih organizacij iz krajevnih skupnosti; v posebnem razredu so bili starejši člani. Na tekmovanju so sodelovali: gasilska ekipa civilne zaščite Železarne, ekipa civilne zaščite krajevne skupnosti in starejši člani.

3. V času od 12. do 20. junija je bila organizirana razstava civilne zaščite v Kulturnem domu v Storah. Razstava je bila v času skupnega prikaza razvoja Železarne in inventivne dejavnosti. Krajanje Štor in okolice, delavci iz Železarne in šolska mladina so ob ogledu razstave pokazali zanimanje in izražali željo, da bi se v bodoče tovrstne razstave organizirale po možnosti vsako leto.

Še enkrat, ogled razstave Žel. 79

Energetika in razvojne možnosti v slovenskem gospodarstvu

(Nadaljevanje s 7. strani)

Poraba tekočih goriv v jugoslovanskih in slovenskih železarnah (v tonah):

Leto	Poraba v jugoslov. železarnah	Poraba v slovenskih železarnah
1973	488.200	136.000
1974	506.300	141.200
1975	518.400	146.000
1976	501.800	145.300
1977	570.200	150.000

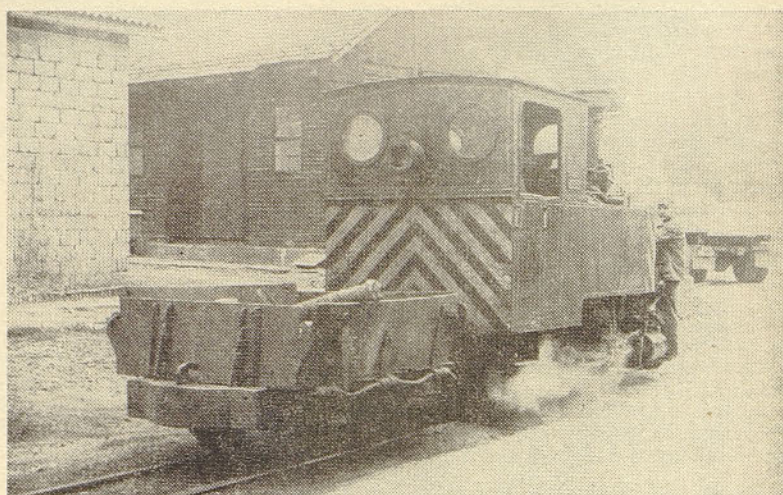
Podatki o porabi tekočih goriv veljajo za celotno porabo in ne samo za jeklarne. V slovenskih jeklarnah je bil pretežni del jekla, leta 1978 že 54 %, izdelanega v električnih pečeh. V letošnjem 1979. letu bo ta delež narasel nad 60 % in kasneje naj bi proizvajali samo elektro jeklo.

Pri tekočih gorivih v Jugoslaviji načrpajo toliko nafte, da pokriva slabo tretjino potreb. Nafta in naftni derivati so predmet vsakdanjih razprav in mislim, da te problematike ni treba posebej

Gotovo vam je znano, da v Železarni Store in v Železarni Ravne že od lani uvajajo uporabo zemeljskega plina. V Železarni Jesenice je vse nared, da prično z uporabo, čim bo zemeljski plin na razpolago. Če letos še ne bi imeli na razpolago zemeljskega plina, bi morali gotovo že večkrat ustavljati peči, kjer je bil prej v rabi propan-butan, kot se je to dogajalo v zimskih mesecih v preteklih letih.

Tekoča goriva in zemeljski plin so za slovenske železarne posredno uvoz, čeprav za plačila ni treba neposredno dajati deviznih sredstev. Za državno devizno bilanco so pa vsekakor uvoz. Temu primerno se moramo ravnati za njihovo racionalno koriščenje.

Električna energija je od doslej navedenih virov energije, ki so v slovenskih in jugoslovanskih železarnah v rabi, gotovo najbolj domač vir energije. Domači premogi so v rabi tudi prek električne energije in pare. V prihodnosti obstaja možnost, da bi uporabili ponovno domače premoge kot plinasto gorivo, vendar tako, da bi jih uplinjevali že pri rudni-

»Neizkoriščenost železnice«

V letu 1979 ne bomo porabili toliko električne energije kot je predvideno z gospodarskim načrtom, ker bodo nastopile nadaljnje kasnitve pri realizaciji investicij. Verjetno letna poraba ne bo večja kot 725,0 GWh. V primerjavi s porabo leta 1975 je v štirih letih celo povečanje komaj okoli 8 %. Poraba, ki je bila načrtovana v srednjeročnem planu za leto 1980, bo lahko realizirana šele leta 1984 ali 1985.

Leta 1985 naj bi se poraba približala 930,6 GWh na leto. V šestih letih bi v tem primeru potreba odnosno poraba narasla za 205 GWh ali letno v 6 letih za 28 %, ali z letnim trendom rasti približno 4,2. Tolikšna rast bo pa dosežena verjetno v razvoju elektrogospodarstva SR Slovenije v naslednjih 6 letih že s temi naložbami, ki so v teku in s sovlaganji v drugih republikah, ter z realizacijo gradnje še nekaj že načrtovanih central.

V naslednjem je pregled, kolikšna je bila v nekaj preteklih letih v slovenskih železarnah poraba električne energije na eno tona blagovne proizvodnje. Opozorjam, da poraba ni primerljiva, ker je struktura proizvodnje v vseh treh delovnih organizacijah različna.

Leto	(v kWh/tono)		
	Jesenice	Store	Ravne
1973	749	1.435	918
1974	753	1.470	1.134
1975	735	1.476	1.025
1976	782	1.558	1.085
1977	783	1.408	1.067
1978	725	1.480	964

Če sedaj vso porabljeno energijo seštejemo in izračunamo, koliko je v poedini železarni porabljeno za eno tona izdelkov, ki gredo v prodajo, potem dobimo:

na Jesenicah 5,40 do 5,75 Gcal/tono na Ravnah 4,25 do 4,80 Gcal/tono Razlika v porabi energije je 20 do 27 %, kar ustreza približno navedbam v literaturi o razliki v porabi energije med klasičnim postopkom prek visoke peči in proizvodnjo jekla v električnih pečeh. Amerikanci so izračunali, da je s stari železom v vložku prisotno tudi 33 % energije. Raz-

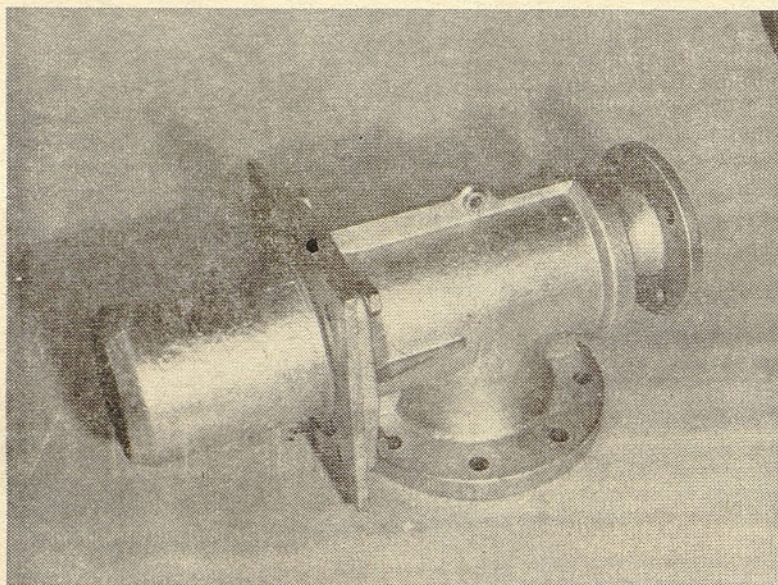
lika je očitna in kaže, da je pri klasičnem postopku proizvodnje jekla, prek visoke peči in SM peči poraba energije daleč višja, kot pri proizvodnji jekla v električnih pečeh. Iz vsega doslej napisanega lahko zaključimo:

V načrtovanju razvoja se bomo naslonili prednostno na domače vire energije. Električna je domač vir energije. Napovedi predvidevajo, da bo na svetovnem trgu prišlo do pomanjkanja premogov za koksanje. Razvojne možnosti z izkoriščanjem vodne energije, domačih premogov in še nuklearne energije v elektrogospodarstvu so take, da količine električne energije potrebne za razvoj Slovenskih železarn ne bi smele biti problem in ovira v obdobju do leta 1985 in tudi za nadaljnje razvojne zasnove.

Z letošnjim letom bodo vse tri železarne sposobne, da koristijo zemeljski plin kot glavni vir toplotne energije. Obstoječe skladiščne zmogljivosti za tekoča in plinasta goriva zadoščajo za potrebne rezerve.

V vseh treh železarnah so možnosti, da z manjšimi racionalizacijami in pri potrebni pozornosti prihranijo še precej energije, ker stanje porabe ni ravno vzorno — dela je tudi v tej smeri na pretek. Varčevanje z vsemi vrstami porabe energije mora biti eden osnovnih vodil pri delu na pripravah za srednjeročni plan za obdobje 1981 do 1985 in upoštevana tudi pri načrtovanju investicij za to razvojno obdobje.

Druge energetske medije ne obravnavam v sestavku, ker moramo potrebe pač kriti z investicijami, a ne predstavljajo poseben problem. Tudi ekonomiko odnosno vprašanje cen nisem prav nič obravnaval, kar je sicer važno, vendar menim, da je najvažnejše upoštevati tiste vire energije, ki so za nas dosegljivi, predvsem pa domači.

Nizkotlačni ind. plinski gorilnik Q 150 PB 10³ kcal M, nov proizvod Železarne Store, ki dobiva vse večjo veljavo na jugoslovanskem tržišču

obravnavati. Med naftne derivate spada tudi del plinastih goriv tj. propan-butan, ki smo ga že doslej uporabljali v slovenskih železarnah. V naslednjem pregledu so podatki za porabo propan-butana in zemeljskega plina, ki ga je doslej uporabljala predvsem Železarna Sisak in nekaj Železarna Smederevo. Kot je razvidno iz pregleda je pa pretežni del porabe propan-butana plina odpadlo na slovenske železarne.

Leto	Zem ^a plin 10 ³ m ³	Propan-butan (v tonah)	
		jugoslov. železarne	slovenske železarne
1967	45.400	—	—
1973	89.700	15.400	15.400
1974	88.800	22.400	21.400
1975	94.300	43.200	40.700
1976	80.000	29.300	26.000
1977	91.300	36.300	27.700

kih in transportirali plin. Takšne rešitve na svetu obstajajo in postajajo ob sedanji svetovni energetske krizi vse bolj zanimive. Perspektivne rešitve pa do leta 1985 ne bodo še realizirane, mi pa potrebujemo za načrtovanje našega razvoja v tem času dosegljive energetske vire. Naslednji pregled pokaže, kolikšna je bila poraba električne energije v Slovenskih železarnah (10⁶ kWh):

Leto	Srednje-ročni načrt	Poraba
1974	—	651,7
1975	—	666,3
1976	706,0	673,4
1977	738,0	705,9
1978	774,0	703,8
1979	844,0	765,7 (plan)
1980	929,5	—

Medsebojne menjave v slovenskih železarnah

Obljuba dela dolg — pravijo. Ko sem v januarju pisal o proizvodnih rezultatih v preteklem letu, sem obljubil, da bom kasneje napisal nekaj tudi o medsebojnih dobavah, kako so potekale v preteklem letu. Zadevo sem si predstavljal daleč bolj enostavno, kot v resnici je. Verjetno je bila moja predstava podobna vaši. Zanimani se med seboj dogovarjajo, koliko posamezna delovna organizacija potrebuje letno od druge, to potrdi in vnesejo v letni načrt. Dogovorijo se za specifikacijo proizvodov, za dinamiko dobav, cene in vse, kar je še potrebno, potem pa tečejo dobave kot dogovorjeno, saj so medsebojne dobave — prednostne dobave. V samoupravnem sporazu-

mu namreč o temeljnih srednjeročnega plana razvoja SZ nekaj podobnega piše. V 17. členu je dobesedno navedeno: »Notranji blagovni promet v SZ se vrši na podlagi letnih gospodarskih načrtov. Na tej osnovi se sklepajo pogodbe o medsebojnih dobavah po pogojih, ki jih določata samoupravni sporazum in posebni pravilnik.« Tako se glasi prvi odstavek 17. člena.

Po prvem odstavku se zatakne, ker nekaj manjka. Ne v členu, temveč nasploh manjka »posebni pravilnik, ki ga člen odreja.

V drugem odstavku nadalje piše: »DO dobavitelj ne more blaga, ki je potrebno drugi DO SZ prodati tretjemu, če se porabnik sporazuma temu ni odpovedal.«

Da se prodajne službe tega določila ne drže, ni treba posebej naglašati, ker se nihče nad tem tudi ne pritožuje ali vsaj ne posebej glasno.

Vsaka medalja ima dve plati in vsaka palica dva konca. Celotnega člena ne bom niti navedel, za nas je posebno zanimiv še zadnji odstavek, ki se začneja: »DO mora prvo zahtevati ponudbo od DO SZ. DO naročnik je dolžan prvenstveno v DO SZ kupovati blago itd.« Nabavne službe v delovnih organizacijah, ki naj bi bile naročnik, pa v interesu boljšega poslovnega uspeha svoje DO kupijo potrebni izdelek za svoj vložek, ki ga je prodajna služba predvidenega dobavitelja načrtovala v planu in predvidela za dobavo v tekočem letu — drugje. Včasih, če tako bolje kaže, tudi iz uvoza, da ne bomo rekli — običajno. Včasih, kar pa ni čisto opravljanje, poleg pokrivanja lastnih potreb, še malo za preprodajo. Tako se te zadeve prepletajo, napisal sem pa zato, da boste lažje razumeli podatke o medsebojnih dobavah v preteklem letu.

Medsebojne dobave delimo zopet naprej v dvojne. Medsebojno oskrbovanje železarn s tipično metalurškimi proizvodi, kot so: valji, kokile, livne plošče, posode za žlindro in podobno, ter z delom, ki služi kot vložek za nadaljnjo predelavo ali obdelavo.

Načrt medsebojnih dobav med železarnami za leto 1978 je predvideval dobave: 23.000 ton gredic, 800 ton paličnega jekla, 250 ton žice, 200 ton odkovkov, 4.300 ton odlitkov, 12.500 ton kokil in 400

ton valjev, kar je skupaj 41.450 ton izdelkov.

V planu je bilo tudi predvideno, da bodo znašale dobave železarn predelovalcem žice: 23.867 ton valjane žice, 10.850 ton vlečene žice, 8.505 ton paličnega jekla in 300 ton odlitkov, kar je skupaj 43.522 ton.

Medsebojne dobave so bile planirane v okviru sozda SZ v višini 84.972 ton ali okoli 10 % celokupne letne načrtovane blagovne proizvodnje.

Železarne so medsebojno dobavile:

14.845 ton gredic, 1.632 ton paličnega jekla, 207 ton vlečene žice, 65 ton pločevine, 99 ton odkovkov, 17 ton vlečenega jekla, 2.775 ton odlitkov, 11.140 ton kokil in 268 ton valjev, ali 31.048 ton, kar je 63 % letnega načrta.

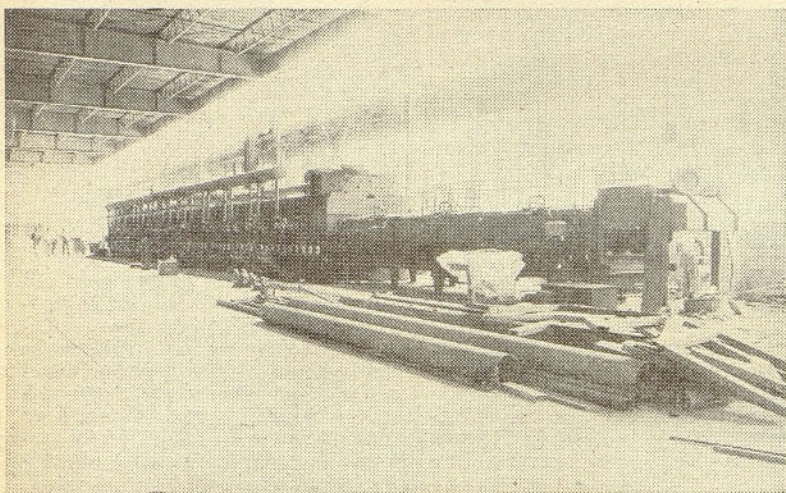
Železarne so dobavile predelovalcem žice:

8.917 ton valjane žice, 5.096 ton vlečene žice, 5.996 ton paličnega jekla, 2 toni debele pločevine, 893 ton vlečenega jekla, 197 ton kovanega jekla in 29 ton izdelkov hladne predelave, ali skupno 21.130 ton, kar je 49 % letnega načrta.

Železarni Ravne in Štore nista naročili na Jesenicah valjane žice, Ravne so naročile 93 ton pločevine.

V Tovarni verig Lesce so načrtovali, da bodo potrebovali z Jesenic 8.000 ton valjane žice, naročili so jo 5.792 ton, dobili pa 4.743 ton. Vlečeno jeklo za dobavo z Jesenic ni bilo načrtovano, specifikirali so 967 ton, dobili pa 393 ton. Nabavo vlečene žice so

(Nadaljevanje na 10. strani)

Notranjost hale z žarilno pečo

Pričevanje iz NOB

18

TRN V PETI

In ker so ob očitnem koncu vojne bežali zaveznikom v naročje, jim seveda ni bilo vseeno, kaj ti porečejo o njihovem postopanju z vojnimi ujetniki. Dejansko je torej potega načelnika Steva rešila življenjske treme ujetnikom, čeprav tega takrat še niso vedeli in ne razumeli.

Zaradi Janeza pa je nastal hud spor med Nemci in Nedičevci. Nemci so ga namreč zahtevali zase, Srbi pa jim ga niso hoteli izročiti, sklicujoč se na dogovor med nemško komando za Balkan in Nedičevim štabom, po katerem imajo sami pravico razpolaganja s svojimi ujetniki. Njegove izročitve niso mogli izsiliti niti gestapovci, čeprav se je v ta namen pripeljal v Šempeter eden višjih funkcionarjev te tajne nemške policije. Dosegli so samo toliko, da so Nedičevci Janeza Nemcem le »posodili« za zaslišanja, medtem ko so končno določitev o njegovi usodi pridržali sebi.

Ko se je Janez vrnil s prvega zaslišanja pri Nemcih med svoje tovariše v zaporu, jim je seveda natančno razložil, kako je bilo in kako je uspel verjetno urediti, da

jim bodo hrano v zapor prinašali s terena. Vse jima je natančno obrazložil, kako je bilo in kakšno srečo je imel, da je pri nemškem nadporočniku srečal rojakinjo — Celjanko, ki se je zavzela za to »prehranjevalno akcijo« in tako naprej. Naletel pa je na nepričakovano oviro — na nezaupanje svojih dveh tovarišev. Po nepotrebnem sta namreč zasumila, da je Janez vse izdal Nemcem in da je zato kot nagrado dosegel, da bodo lahko dobili hrano v zapor. To sta Janezu tudi na glas očitala, vendar pa se je ta branil, naj kar počakata, saj bo kmalu postalo vse jasno, če bodo Nemci držali besedo in se bodo lahko dogovorili z okoliškimi prebivalci.

Kljub temu, da Janezu niso povsem verjeli in pričakovali zato kdove kak hudega, pa so novico vendarle sporočili tudi drugim sojetnikom v zaporu. Med njimi je zašumelo kot v čebelnem panju, saj so drugi Janezu takoj brez pridržka verjeli. Kot piš je šlo skozi zapor.

— Če pa je to res, potem tudi naša svoboda ni več tako daleč...

Ko pa se je prvo veselje le malo poleglo, so se seveda prikradla tudi sumničena. Nekateri so celo začeli Janeza obkladati z lažnivcem in mu očitati, da je vse izblebetal, ker je nasedel nemški provokaciji. Iz vsega skupaj tako ne bo nič, je bila končna ocena vseh. Janez je Nemcem vse povedal in zato so mu obvezali ramo in mu še obljubili nemogoče reči. Kdo je že kdaj slišal, da bi se Nemci dogovarjali z ljudmi na terenu, naj pomagajo zaprtim partizanom in domačinom? To mora biti očitna laž! Najbolj glasen je bil spet Bliš in ker je bil med vsemi tudi najbolj ugleden, je komaj še kdo verjel, da bi bilo lahko res vse tisto, kar je povedal Janez. Temu je zdaj bilo hudo in skoraj žal, da je vse povedal vnaprej, ker že tudi sam ni bil več popolnoma prepričan, da bodo Nemci držali besedo. Hudo mu je bilo in neugodno se je počutil, ker so mu že vsi obrnili hrbet. Komaj je še imel kaj upanja, da bodo Nemci le morda uredili s terenom in Nedičevci vse potrebno glede prinašanja hrane v zapor.

Pokazalo pa se je, da so Nemci le nekaj posredovali pri Nedičevcih. Tisto popoldne namreč jetnikov niso peljali na običajno zaslišanje, marveč so jim prišli v zapor obrazlagat »novi« hišni red. Bili so to običajni zasliševalci s poročnikom Batom na čelu. Tako so jim povedali, da imajo poslej vsak dan pravico do enournega

sprehoda po dvorišču, in to zvečer od šeste do sedme ure. Razen tega bodo lahko poslej imeli v sobi svežo pitno vodo, kar poprej ni bilo mogoče. Tudi na stranišče bodo lahko šli ob vsakem času, stražar jih bo dolžan spremeniti tja tudi sredi noči, če bo to potrebno.

Nato pa je ob štirih popoldne prišlo presenečenje!

Celjanka iz nemške komande je držala besedo. Uredila je s prebivalci Šempetra na Krasu in ti potem naprej v drugih naseljih, da bodo po nekem redu vsak dan prinašali svojim rojakom v zapor dovolj hrane, da ne bodo stradali. Njen šef pa je uredil z Nedičevci, da so morali to hrano spustiti brez ovir do zapornikov. Tako sta se na vratih zopora nenadoma pojavili dve ženi, vsaka s svojim jerbasonom in cekarjem. Nedičevci so seveda besneli in niso nobene prihranili tudi ženicama, ki sta hrano prinesli, saj so ju celo klofutali in zmerjali, da je bilo jo. Toda obe sta vse junaško prenesli in se samo nasmihali zapornikom, ko sta videli, s kakšno slastjo so se vrgli na jed. To je bilo dovolj, bila je obilna in še ostajala je, ker sestradani jetniki niti niso mogli kdove koliko jesti. Tako je bilo to da prvi dan in nato potem vse naslednje. Hrano so redno prinašale starejše žene in čeprav so jim Nedičevci skušali na vse načine zagreniti življenje, so bile srečne, da so lahko to delale.

GREGOR KLANČNIK

Vtisi iz Kitajske

(Nadaljevanje iz 13. št.)

Brez izkoriščanja naravnih virov energije, vode, premoga, nafte in urana, bi na svetu lahko živel od največ 10 milijonov ljudi. Kdor se upira jedrski energiji, sili svet v zaostalosti.

Na Kitajskem se še vedno bavi s poljedelstvom tri četrtine prebivalstva, v Združenih državah Amerike pa je le 2% ljudi vezanih na zemljo. Razumljivo je, da je v Ameriki temu primerno večja poraba naravnih virov energije in sorazmerno tudi produktivnost dela. Kitajci se tega dobro zavedajo in to izražajo v svoji razvojni naravnosti.

Do večjega pridobivanja in koristne porabe energije se ni mogoče dokopati čez noč, toda na poti v boljše čase se je treba preživljati. Množica mož, žena in otrok na terasah kitajskih polj v potu svojega obraza prispeva prehrano tistim, ki z duhom, topljenjem, vlivanjem, kovanjem in odlivanjem jekla gradijo čase, ko bo stroj prišel na deželo.

Pridne roke so Kitajsko spremenile v en sam rastlinjak. Vsaka ped zemlje mora tam dajati plodove. Tisočletja so Kitajci oblikovali svojo naravo, ji dali drugačen izgled, napravili vodoravne, zarobljene terase, ki jih zalivajo z vodo, da bi riž dal bogat pridelek. Pogled od zgoraj na doline, kotanje in pobočja je čudovit, nekatere terase so na novo prekopane, druge zalite z vodo, tretje svetlo zelene, na četrth v vetru valovi pšenica.

Tudi dež Kitajcev ne prežene s polj, do kolen v vodi presajajo sadike ali z bivoli orjejo potopljeno zemljo. Na polja na ravninah znosijo vse, kar tam potrebujejo in tudi vse plodove prenašajo sami. Kaže, da je za Kitajca zemlja v prvi vrsti dana za plodove in jo je zato škodljivo uporabljati v druge namene. Domovi podeželskega prebivalstva so majhni, steze na polja zavzamejo malo prostora, na poljih pa hodijo po robovih, ki po terasah zadržujejo vodo in tako jim poti ne zmanjšujejo obdelovalne površine. Kitajski kmet vso svojo skrb vlaga v zemljo in niti za lasten dom mu ne ostane časa. Moški in ženske na ravnatežnem drogu prenašajo sadove domov in v mesto, nazaj pa druge potreščine.

Polja sem gledal iz letala v okolici Pekinga, kjer še niso bila zelena, na jugu v Ščvanu in okolici Kantona, kjer so dozorevala, povsod je vtis isti: staro in mlado je obrnjeno k zemlji. Edinstveni so pogledi na terase po bregovih in dolinah.

INDUSTRIJA SE ROJEVA

Na Kitajskem sem obiskal Peking in njegovo okolico, pokrajino Ščvan, ki leži na robu Tibeta 1.600 km jugozahodno od Pekinga, mesta Čengtu, Čungking in Kanton, dalje 10 tovarn, jugoslovansko gospodarsko razstavno v Pekingu in kantonski velesjem. Videl sem zgodovinske znamenitosti, tekkel po velikem kitajskem zidu, občudoval namakalni si-

stem, grajen v tretjem stoletju pred našim štetjem, kraljevske palače in templje, obiskal kitajsko gledališče, kino in muzeje.

Naključje, značaj industrije v Ščvanu, ali še kaj drugega je hotelo, da smo obiskali tovarne, ki so v celoti ali delno namenjene proizvodnji orožja ali vojne opreme. Videl sem izdelovanje reaktivnih motorjev, pušk, protiletalske municije, vojaških vlačilcev, izdelovanje batnih motorjev, elektro opreme, optičnih merilnih naprav, radio oddajnikov, orodja in drugih izdelkov. Obiskal sem kovačnice, livarne, mehanske obdelovalnice, obrate termične obdelave, orodjarne, laboratorije in drugo. Vse te dejavnosti so v sklopu kovinskopredelovalnih tovarn. Značilnost kitajskih tovarn je namreč avtarkija, vse kovinske tovarne imajo obrate za izdelavo potrebnih ulitkov in celo strojev za lastne potrebe.

Specializacija, ki je pogoj linijske proizvodnje in visoke produktivnosti dela, na Kitajskem še ni zaživela. Zaposlitev velikega števila ljudi je osrednja naloga industrijske proizvodnje, zato se tovarne same oskrbujejo z reprodukcijskimi materiali, sestavnimi deli in orodji. Poleg kovačnic in livarn za sivo, jekleno in barvno litino, imajo vse tovarne velike orodjarne, ki so pravi proizvodni obrati. V tovarni vojaških vlačilcev imajo v orodjarni zaposlenih prek 500 delavcev, izdelujejo vsa mogoča rezalna orodja od svedrov, rezkarjev, izvlačilnih igel do strgarskih nožev iz hitroreznega jekla in s trdokovinskimi vložki. Dalje izdelujejo orodje za utopno kovanje, ulivanje pod pritiskom, stiskanje plastičnih mas in drugo.

To ne pomeni, da na Kitajskem nimajo posebnih tovarn orodja. Na kantonskem sejmu

sem videl velik izbor vseh vrst orodja od poljedelskega, orodja za zemeljska dela, obdelavo lesa, kovin in plastike do raznega ročnega in tudi mehaniziranega pnevmatičnega in elektro orodja. Na sejmu razstavljajo tudi ročna orodja, kleščice, kladiva, pile in druga; orodja iz tovarn, lociranih v raznih pokrajinah. To pomeni, da se že pojavljajo prvi znaki notranje konkurence, kar zmanjšuje dostop zunanjih dobaviteljev.

Stroji v kitajskih tovarnah so okrog tri četrtine domačega izvora; uvožena japonska, ameriška in evropska oprema je predvsem namenjena precizni obdelavi ali posebnim potrebam. V specializiranih tovarnah in v obratih kovinskih tovarn se spekter domače proizvodnje strojev stalno širi od rotacijskih, pehalnih, izvlačilnih in drugih kovinskoobdelovalnih strojev do strojev za preobliskovanje kovin ter plastičnih mas s kovanjem, stiskanjem in ulivanjem. Izdeluje ekscentrične, frakcijske, karoserijske, kovaške, mehanske in hidravlične stiskalnice do največjih dimenzij in moči. Jugoslaviji nudijo licenco in opremo za tovarno stiskalnic jakosti od 2.000 do 12.000 ton. Vedeti je treba, da Kitajci stroje in orodja izdelujejo predvsem iz lastnega jekla.

PRODOR SODOBNE TEHNOLOGIJE OB NIZKIH ZASLUŽKIH

Ob obisku mi je padla v oči uspešna proizvodnja lastnih krogličnih in valjčnih ležajev, razvinitost precizne litine in kovanje toplega ter hladnega jekla. V devetih tovarnah sem zasledil livarno z voskovnim postopkom, kjer komplicirane komade, ki bi zahtevali veliko mehanične obdelava-

Medsebojne menjave v slovenskih železarnah

(Nadaljevanje z 9. strani)

načrtovali v višini 4.000 ton, specificirali so 932 ton, dobili pa 852 ton. V Verigi so si v zadnjih letih omislili zmogljivosti za vlečenje žice, kot pripravo vložka — predvsem za lastne potrebe.

Plamen Kropa — načrtovali so letno dobavo 6.400 ton valjane žice iz Železarne Jesenice. Specificirali so dali za 5.128 ton, dobili so 4.153 ton. Vlečene žice so načrtovali le 100 ton, specificirali 43 ton in toliko tudi dobili.

Žična Celje — z Jesenic so načrtovali 3.000 ton valjane žice, specificirali so 20 ton in 21 dobili — vse v decembru.

Potrebo po vlečni žici so načrtovali s 5.700 tonami, specificirali so za 3.690 ton naročil in dobili 3.484 ton.

Iz Železarne Ravne so predelovalce dobro oskrbovali. Veriga je dobila 3.919 ton vlečenega jekla pri letnem načrtu 3.000 ton. Žična je od načrtovanih 80 ton nerjavne žice naročila 22 ton in dobila še večjo količino, kot so jo specificirali. Dobava gredic iz Železarne Ravne za Železarno Štore ni potekala brez pretresov in urgenc. V Železarni Štore so načrtovali, da bodo dobili 20.000 ton, naročili so 18.417 ton in dobili 14.759 ton. Kadar je bilo najbolj kritično, so običajno našli izhod

in so iz Železarne Ravne dobavili najnujnejše količine za izpeljavo načrtovanega programa valjanja. Na drugi strani je tudi res, da so v Železarni Štore izvršili letni plan blagovne proizvodnje 102%, v Železarni Ravne pa 97%, pri čemer so izvaljali na Ravnah 3 odstotke valjanega jekla več, kot je predvideval letni načrt, v Štorah pa 10% več. Železarna Jesenice naj bi dobila iz Štor 1.500 ton valjanih izdelkov. Naročil so specificirali 498 ton in dobili 620 ton.

V Železarni Ravne so načrtovali, da bodo dobili iz Štor 1.530 ton valjanega poličastega jekla, naročili so manj in dobili naročeno količino v teži 1.012 ton tudi dobavljeno.

Iz verige so načrtovali, da jim bo Železarna Štore dobavila 1.500 ton valjanega jekla, naročili so 845 ton in 859 ton dobili.

V Plamenu niso načrtovali dobav iz Štor, naročili so 250 ton in 261 ton dobili. V Žični Celje — so vnesli v načrt letno potrebo 3.000 ton valjanega jekla od sosedov iz Štor, naročil so dali za 950 ton in dobili 957 ton.

Če navedeni podatki niso čisto v redu, se pogovorite kar med seboj, dobili smo jih iz delovnih organizacij.

Tovil Ljubljana se oskrbuje samo iz Železarne Jesenice. Pred

leti so dobili za pokrivanje svojih potreb že več vložka. Njihov proizvodni program se med predelovalci najmočneje naslanja na porabo plemenitih jekel. Politika razvoja Slovenskih železarn je naravnana na večjo porabo plemenitih jekel v lastni hiši in seveda v slovenski kovinsko predelovalni in strojni industriji. V letnem načrtu je bila predvidena količina 950 ton, specificirali so 842 ton in dobili 717 ton. V Tovilu pravijo, da bi radi dobili z Jesenic vsaj toliko izdelkov, kot so jih nekoč v boljših časih že dobivali, če ne še več.

Za letošnje 1979. leto je predvideno z gospodarskim načrtom, da bodo znašale medsebojne dobave železarn 46.030 ton. Železarne naj bi dobavile predelovalcem žice 27.930 ton. V letu 1978 so znašale te dobave 21.130 ton od 43.522 ton, kolikor je bilo predvideno z načrtom. Letošnji načrt je torej 15.592 ton nižji od načrta za leto 1978, vendar 6.800 ton večji, kot so znašale dobave v lanskem letu. Končen dogovor o medsebojnih dobavah sedaj v marcu še vedno ni potrjen. Potrdile naj bi ga komercialne službe v železarnah.

Medsebojno oskrbovanje je tudi eden izmed skupnih ciljev združevanja v sestavljeno orga-

nizacijo Slovenske železarne, kot navaja samoupravni sporazum o združitvi in kot pravijo sprejeta načela o medsebojnih družbeno-ekonomskih razmerjih, ki so v tem samoupravnem sporazumu obsežna.

Naj mi ne zamerijo tovarišice in tovariši, ki so tudi v skupnih službah na vseh ravneh odgovorni, da izpolnjujemo določila, katera smo s sprejetimi samoupravnimi sporazumi potrjevali z izjavljanjem v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih v sozd Slovenske železarne vsi zaposleni delavci. Samoupravni sporazumi imajo trajno vrednost v obdobju, za katere jih sprejemamo in če pozabljamo na njihova določila, jih je treba večkrat brati za obnavljanje spomina. Verjemite mi, če bomo vsi to delali in tudi izvajali določila in naloge, ki jih samoupravni sporazumi obsegajo, bodo tudi medsebojne dobave tekle veliko bolje.

No, za konec pa šeto. Konjunktura se za proizvode železarn na svetovnem trgu popravlja in cene že rastejo. Interes za domačo proizvodnjo jeklarskih izdelkov se bo izdatno dvigal in z njim tudi pritisk za naročila.

Milan Marolt, dipl. ing.

ve, ulivajo v lupino, ki kot pešena skorja voskovnega modela ostane potem, ko ta v peči izteče. Po tem postopku ulivajo v grozdu tudi turbinske lopatice, ohlaja optičnih aparatov in drugo.

Drug primer je razvitost kovanja v hladnem. To sem zasledil v tovarni reaktivnih motorjev in v tovarni municije. Po tem postopku kujejo razne čepe, puše in tulce protiletalske in puškine municije. To delajo iz domačega materiala na domačem orodju in na lastnih strojih. Kitajci izdelujejo stroje tako, da uvožene pri prvem remontu posnamejo in izdelajo dvojnik. To smo ugotovili tudi pri zahtevnih brusilnih in kopirnih strojih. V tovarni štiritaktnih bencinskih motorjev so nam povedali, da so kopija japonskega izdelka.

Enostavno povedano, Kitajci se že na začetku industrializacije osamosvajajo. Ta dežela je prevelika (saj ima 50-krat več prebivalcev kot Jugoslavija), da bi postala odvisna, saj skoraj na vseh področjih lahko razvije tako porabo, da je proizvodnja rentabilna. V tem je tudi razlog, da je zunanja trgovinska menjava Kitajske lani znašala le 20 milijard dolarjev in da bi tudi petkratno povečanje še vedno pomenilo zapiranje v lasten krog. Usoda majhnih dežel je obratna. Brez visokega odstotka zunanjetrgovinskega ali predvsem visokega izvoza ne morejo biti tako produktivne, da bi življenjska raven rasla skladno z zahtevami ljudi. Konkurenčnost je pri tem poseben problem. To velja tudi za Kitajsko. Zmotno bi bilo zanašati se, da smo Jugoslovani sposobnejši trgovci, saj Kitajci igrajo glavno vlogo v trgovini mnogih azijskih in tihomorskih dežel in celo zahodne obale ZDA. Na kitajskem tržišču se lahko proda le to, kar rabijo, in sicer po svetovno konkurenčnih pogojih. Nobena skoka Jugoslavije zato ni treba pričakovati pri povečanju blagovnega prometa s Kitajsko, kar pa ne pomeni, da se ta iz sedanjih skromnih okvirov (lani je znašal samo 115 milijonov dolarjev) ne da hitro podvojiti. Vedeti pa moramo:

Kitajci so delovno ljudstvo. So kot mravlje, vsak opravlja svoje in pri tem ga tudi slabi vremenski in drugi pogoji ne odvrnejo. Dopustov ne poznajo. V sedmih dneh imajo praviloma en dan prost. Proste dneve imajo med tednom enakomerno razdeljene, kar je olajšanje za promet. Razlike med nedeljo in delavniki na cesti zato ni. Tudi trgovine so ob nedeljah odprte. Za državne praznike imajo Kitajci dodatno 7 prostih dni letno in to je vse. V tovarni orodja so mi povedali, da imajo skupaj 6% izostankov, od tega je 3% bolezenskih, 3% pa zajema odsotnost zaradi praznikov in obiskov svojcev oziroma oddaljenih družin. Takemu sistemu dela lahko konkurira le visoko mehanizirana proizvodnja razvitih držav. Dobro je vedeti, da so delavci na Kitajskem zelo poceni. Mesečno dobijo povprečno okrog 50 juvanov; obratovodja okrog 120 in direktor tovarne s 6.000 zaposlenimi 167 juvanov. Juvan je okrog 12,5 dinarjev. Osebnih prejemki so v primerjavi z nami torej 10-krat nižji; za objektivno sliko bi morali vedeti tudi za cene življenjskih potrebščin. Ni nobenega dvoma, življenjski pogoji Kitajcev so skromni tako

med delavci v tovarnah, kot med delavci na poljih.

Bicikel je za Kitajce še vedno največji luksus. Vse ravninske ceste so levo in desno polne kolesanjev. V Čengtuju so nam rekli, da polovica zaposlenih prihaja s kolesom na delo. Tudi tovore prenašajo ali prevažajo ljudje sami. Vprežejo se v garo z gumijasto kolesno dvojico na krogličnih ležajih in tako prevažajo gradbeni material, prehranske izdelke in drugo do 600 kg teže. Težko je na klancih. Po pet se jih takrat vpreže v take gare. Tudi kolesarji so tam redki. V Čungkingu, ki je na hribovitom terenu od izliva reke Džali v Jangce, hodijo peš in se vozijo z avtobusi, zato si tudi najbolj želijo mopede.

Zborovanje

TOVARNE NA DEŽELI

Zanimivo je, da je bila polovica obiskanih tovarn na deželi brez industrijske tradicije. Zgradili so jih po načelu združevanja poljedelskega in industrijskega delavca. Tržnica, ki se nahaja v vsakem kraju s tovarno, je neposredna stična točka. Tja organizacije in posamezniki s svojih ohišnic prinašajo tržne presežke, sočno zelenjavo in druge poljščine. Ogromna množica ljudi se nabira ob improvizirano pripravljenih prodajnih mestih, stojnicah ter preprostih odprtih trgovinah. Ugotovil sem, da prodajne prostore in obitniške delavnice zvečer samo izdelajo z zbitimi lesenimi ploščami, kar je zopet dokaz, da slabosti potrošniške družbe, ko se poštena in nepoštena pridobitev združita, še ni uspela omajati kulturno pošteno kitajsko morale.

Tovarna strojev leži okrog 60 km severno od Čengtuja v bližini Tugiangyena, kjer je že pred 2.200 leti človek ukrotil naravo in vode reke Mingiang usmeril na žejna polja. Tam na skali razvodnici stoji tempelj dveh kraljev, v bližini je tempelj ukročenega rečnega zmaja, posvečen prvemu graditelju namakalnega sistema Libinu. Čengtu, glavno mesto pokrajine Ščuvan s 3 milijoni prebivalcev, ima bogato zgodovino. Bil je glavno mesto v času treh kraljevin v tretjem stoletju, zato je poln pomembnih spominskih izročil. Tam smo v naravnem narodnem parku videli krasno gravirane napise v marmornate plošče iz tretjega stoletja, ulite bro-

naste, z reliefi dekorirane kotle iz tretjega stoletja, 28 velikih figur kralja in generalov v barvah, izdelanih v 9. stoletju in muzejsko zbirko preroka ter pesnika Di Fuja iz 8. stoletja.

V Čungkingu, ki je med okupacijo Japonske od leta 1937 do 1945 bil prestolnica Kitajske in ima z okolico vred sedaj 6 milijonov prebivalcev, smo videli sedež Čangkajškove vlade, muzej z dokazi ameriške intervencije in zapore, kjer so mučili in pobijali komuniste, dalje tovarno municije pod zemljo iz druge svetovne vojne. Posebno zanimiva je bila avtomobilska vožnja v kraj 150 km severno od Čungkinga, kjer je tovarna optičnih aparatov za protiletalska orožja. Med potjo

na krožnikih postregli s špinačo, ki so jo v krogu »zobali« zajčki, dalje gosto juho, na kateri so plavale račke, pa v pari kuhane ptičke, pravcate vrtnice iz korenja, juho pripravljeno v buči ter drugo.

V vseh krajih, kjer smo bili, smo srečali mnogo turistov, ki jih zanima za tuje odprta Kitajska, posebno v Kantonu, kjer je bilo največ poslovnih gostov. Hoteli na Kitajskem so dobri, turisti imajo dostop tudi v tista goščišča in znamenitosti, ki so bili do pred kratkim dostopni le ozkemu krogu.

Veliki umetniki so Kitajci tudi pri izdelovanju umetnih cvetic. Take so kot naravne, zlasti tiste iz svile. Z ročnimi deli jim je redko kdo kos, zato so ta tudi glavna postavka kitajskega izvoza.

POSLI ODVISNI OD POTRPEŽLJIVOSTI

Namen Tomosa, da bi na Kitajskem sklenil dolgoročen posel, ni uspel. Po daljšem pogajanju o izgradnji tovarne in uresničitve proizvodnje mopedov ter motornih koles po dokumentaciji Tomosa se je delo ustavilo. Kitajci so zahtevali popolnoma dokumentacijo in tehnologijo ter osvojitve izdelave vseh sklopov in tipov mopedov, dalje tržno neomejenost prodaje, zahtevali pri izgradnji tovarne najmanj 30% udeležbo Tomosa, v katero bi se vključili sodobni stroji in vrednost tehnične dokumentacije ter prenos tehnologije. Taksi pogoji so bili za Tomos težko sprejemljivi, saj bi kljub velikim naložbam pomenili dolgoročno nezanimiv blagovni promet in možnost nastanka nove konkurence. Pogajanja se bodo zato nadaljevala v Jugoslaviji. Zasnova predvideva proizvodnjo 200.000 motornih koles in mopedov v tovarni Džajin MF v vrednosti okrog 70 milijonov dolarjev letno. Pogodba naj bi zagotovila pravično delitev koristi.

V Pekingu je bila od 12. do 25. maja organizirana razstava jugoslovanskega gospodarstva. Ta prireditelj je pomenila predstavljavanje proizvajalcev in izdelkov, zato šele v prihodnosti lahko da konkretne rezultate. Železarna Ravne je bila edina delovna organizacija Slovenskih železarn, ki je bila na tej razstavi prisotna, in to s stiskalnico, pnevmatičnimi stroji ter orodji in industrijskimi noži. Po tem, kar sem videl na kantonškem spomladanskem sejmu, ki traja od 15. aprila do 15. maja, menim, da bi s kovanimi valji in industrijskimi noži morali prodreti na kitajsko tržišče. Pri razgovorih s predstavniki zunanjetrgovinskih organizacij sem ugotovil, da bodo Kitajci kljub lastni proizvodnji še naprej uvažali orodna in vzmetna jekla, razno pločevino in varilne elektrode. Tudi določena hitroreznina in druga orodja bodo še uvažali, težko pa bo na to tržišče prodajati obdelovalne stroje in stiskalnice. Več izgledov ima prodaja pnevmatičnih strojev in metalurškega orodja. Na sejmu so sicer bila med eksponati podobna odkopna in vrtna kladiva, kot jih ima v proizvodnem programu Železarna Ravne; vedeti pa je treba, da Kitajci širijo rudarstvo in nizke gradnje. Za obdelavo tega tržišča sta potrebni velika potrpežljivost in poslovna poštenost.

(Nadaljevanje na 13. strani)

smo gledali živahen promet po reki Džali, preprosto izdelovanje koka, lomljenje marmorja in predvsem skrbno obdelavo zemlje. Povsod, tudi v restavraciji te tovarne, smo bili deležni tovariškega gostoljubja.

Veliko zanimivega je tudi v Pekingu: kraljevska palača, ograjena z visokim zidom in vodnim rovom, mesto, ki ni bilo dostopno za Kitajce, letna kraljevska rezidenca na jezeru, razni templji in hrami.

KUHARSKI UMETNIKI

Kitajci so poznani s svojimi umetniškimi izdelki iz porcelana, poldragih kamnov in slonovine, z grafikami, plastičnimi slikami, vezeninami na svili, manj pa je poznana njihova kuharska sposobnost. Prepričan sem, da so tam kuharji pravi umetniki. Kitajci za boljše kosila ali večerje servirajo 25 in več različnih jedil in to tako pripravljenih, da se lahko jedo s paličicami. Vsa jedila, med katerimi je mnogo zelenjave, jajc, riža, perutnine, svinjine, rib, rakov, sadja in drugih sadežev, so odlično pripravljena in lahka. Med drugim sem z užitek jedel kuhani bambus, lotosova semena, plavuti morskega psa. Jedila se servirajo zelo dekorativno. Nekoč so nam na mizo prinesli na krožnik položenega pisanega petelina s kljunom, očmi, krono, perutmi, repom in rumenimi kremplji, vse izdelano iz užitnih jedil. Žal mi je bilo kuharja, ki si je moral pošteno prizadevati, mi pa smo njegovo umetnino pojedli. Drugič so nam

ČLOVEK ČLOVEKU - ČLOVEK

Ko je človek v stiski, ko ga zadene nesreča, se šele pokaže, koliko je okoli njega ljudi v tistem najbolj človeškem pomenu, ljudi, ki mu z žrtvovanjem priskočijo v pomoč. Plemenitost in srčna kultura prideta v takih primerih najbolj do izraza. In kje je to najbolj potrebno, če ne tam, kjer je zaposlenih več ljudi v delovni skupnosti, ali pa tam, kjer je naseljena soseska in to, kot že povedano, v primeru nesreče, bolezni. Takrat stopi na delo zdravstvena služba, Rdeči križ in seveda najpomembnejši dejavnik — človek kot darovalec krvi.

Z radostjo in ponosom, s tisto resnično zadovoljnostjo lahko ugotovimo, da imamo v naši delovni skupnosti in tudi v naši krajevni skupnosti lepo število darovalcev krvi. To smo že dostikrat ugotovili in lahko vedno znova ugotavljamo, to je bilo podčrtano tudi na letošnji proslavi krvodajalcev v celjski občini v mesecu juniju. Krajanji Štor in okolice, zlasti pa še člani delovne skupnosti železarne, so bili med krvodajalci, ko še ni bilo krvodajalstvo organizirano v Celju; kri so darovali ekipi ljubljanskih zdravstvenih delavcev. Čim je pričela z delom transfuzijska služba pri celjski bolnišnici, je lahko z zadovoljstvom ugotovila, da je v Štorah in okolici, posebno pa še med železarji, lepo število zanesljivih krvodajalcev. Od tega je že petindvajset let, če ne še kakšno leto več.

Naslednja preglednica nam pokaže, koliko krvodajalcev imamo v Štorah in okolici v zadnjih desetih letih:

Število krvodajalcev — odlikovancev do 22. 6. 1979

Leto	5×	10×	15×	20×	25×	50×	Skupaj
1970	3	1	—	—	—	—	4
1971	27	13	2	5	12	—	59
1972	41	11	20	2	5	1	80
1973	33	16	6	5	3	4	67
1974	37	19	12	7	4	2	81
1975	30	19	11	5	4	1	77
1976	36	23	10	8	4	—	81
1977	35	23	15	6	3	1	83
1978	34	32	16	8	7	2	99
1979	32	22	12	10	5	1	83
Skupaj	315	179	104	56	47	12	714

Ure za 50-krat darovano kri so v teh letih prejeli:

1. Polajžer Frančiška — teren
2. Zupanc Jožefa — upokojenka železarne
3. Lešek Stefan — upokojenec železarne
4. Kresnik Ivanka — teren
5. Rezar Ivanka — teren
6. Rozman Marija — teren
7. Kočar Jože — železarna
8. Žerdoner Jurij — železarna
9. Krevs Vlado — železarna
10. Ing. Jevšinek — železarna (sedaj teren)
11. Tanjšek Jakec — železarna
12. Kozelj Bogdan — železarna

S tako požrtvovalnimi ljudmi so izredno zadovoljni pri transfuzijskem oddelku celjske bolnišnice, s katerim naši organizatorji izredno lepo sodelujejo. Sicer pa lahko ponovno poudarimo, da je lepo sodelovati z ekipo, se pravi z osebjem, kakršno je pri transfuzijskem oddelku omenjene bolnišnice, na čelu s prim. dr. Stanislavo Stravsovo. In če bi povprašali njih, bi verjetno dobili prav tak odgovor, saj se na krvodajalce v Štorah vedno lahko zanesejo, zlasti v najhujših, najnujnejših primerih.

Ob tej priložnosti je treba dati priznanje tudi organizatorjem krvodajalstva v Štorah in vsem tistim, ki jim pri tako humanem delu pomagajo; predvsem odborniki in člani Rdečega križa, potem funkcionarji sindikalne organizacije, vodje temeljnih organizacij združenega dela, obratovodje, skupinovodje, vodje izmen in še bi lahko naštevali, seveda tudi organe upravljanja. Če povprašate koga izmed dolgoletnih sodelavcev pri organiziranju krvodajalstva, kako mu uspeva dobro organiziranje, bo takoj odgovoril, da so pri nas ljudje, ki imajo za to dejavnost posluš in razumevanje, o svojem požrtvovalnem delu pa sam ne bo znal veliko govoriti. Poleg drugih odlik človeškega dobrega značaja jih krasi tudi skromnost.

Letošnji nagradjenec za petdesetkratno darovanje krvi, asistent za vzdrževanje v temeljni organizaciji združenega dela za vzdrževa-

nje, ki je na tem delovnem mestu že devet let, tov. Bogdan Kozelj, ki se je na tako odgovorno delovno mesto povzpел z resnim in požrtvovalnim delom, s potrebnim čutom odgovornosti za delo, ne govori veliko, ko ga povprašaš, zakaj je daroval že lepe litre krvi za človekoljubne namene. Za njega je samoumevno, da je treba človeku v nesreči, bolnemu, ogroženemu, pomagati kolikor se največ da. Vesel je, da je sam zdrav in da zato lahko daruje kri. »Če pomislimo samo na hude nesreče v naši delovni skupnosti, nesreče ob delu, hude opekline in podobno, če pomislimo samo, koliko krvi je potrebno za udeležence v prometnih nesrečah, potem pač lahko razumemo, da morajo zdravi darovati kri bolnim, ponesrečenim«, pravi Bogdan.

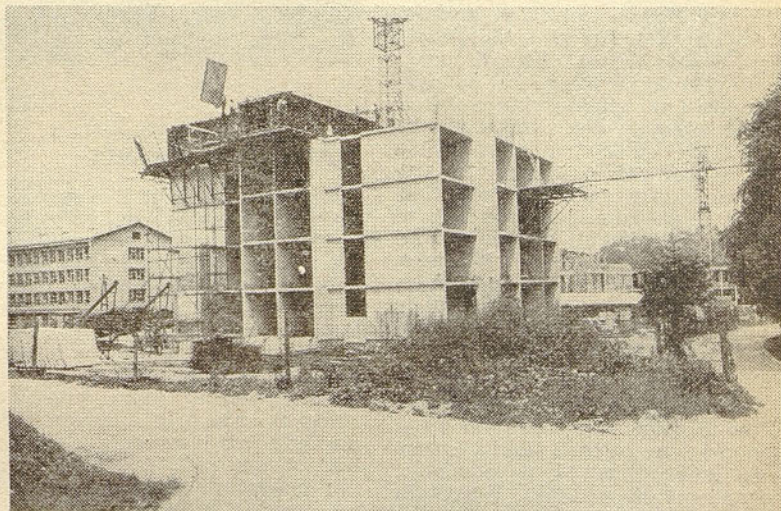
Bogdan Kozelj je bil rojen leta 1932 v Celju, mladost je preživel v Jurklostru in v Rimskih Toplicah, kjer so živeli od leta 1936. Oče je bil namreč šolski upravitelj, znan prosvetni delavec. Bogdan se je pri Titanu v Kamniku izučil za strojnega ključavničarja, oktobra 1953 se je zaposlil v Železarni Štor — pri nas dela torej že petindvajseto leto. Kri je daroval prvič leta 1954 v naši delovni organizaciji, od takrat jo daruje približno dvakrat letno, daroval jo je že 51-krat. Z ženo sta si pred 11 leti zgradila lepo stanovanjsko hišico na Lipi nad Štorami. Lepo življenje, sožitje v družini, razumevanje v poklicnem delu — pa premaguješ vse težave in skrbi in še se lahko žrtvuješ za soljudi.

Če bi povprašal dolgoletnega organizatorja krvodajalstva v Štorah, tovariša Stefana Krumpaka, kako zmore toliko organizatorskega, odgovornega dela v gasilskem poklicu, pri krvodajalstvu in ne vem kje še vse, bi bil prav tako skromen, redkobeseden. Požrtvovalnost, odgovornost v službi, skrb za dom, nepretrgano organizatorsko delo — pa ti ostane malo časa, da bi pomislil na osebne skrbi in težave, tudi če si bolan. Vendar si zadovoljen.

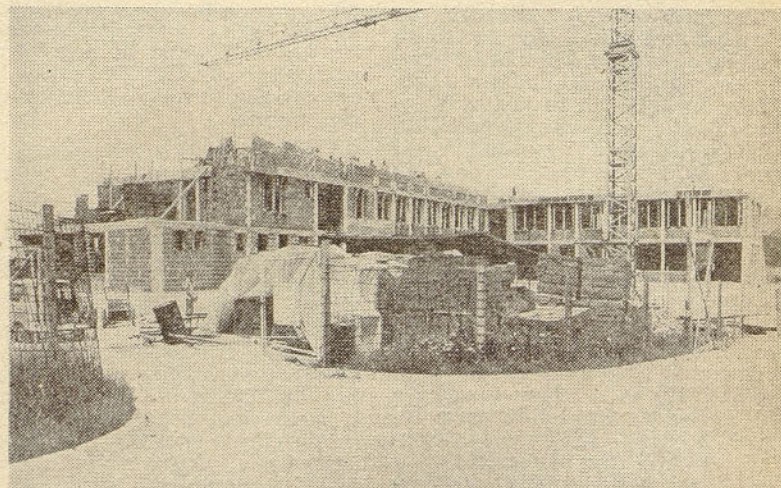
Končajmo, zakaj predaleč bi zašli, če bi govorili o vseh organizatorjih krvodajalstva in o krvodajalcih na našem območju.

Ob petintridesetletnici krvodajalstva v Sloveniji čestitajmo vsem sodelavcem, predvsem organizatorjem in medicinskemu osebju v tej stroki, vsem krvodajalcem; zahvalimo se jim za častno človekoljubno delo.

R. U.

Tudi stolpnica je že dobila ogrodje petega nadstropja

»Dom zdravja« vse bolj dobiva dokončno obliko

V Celju lani manj prometnih nesreč

Iz nekaterih statističnih podatkov je razvidno, da se na območju občine Celje kažejo tendence zmanjševanja prometnih nesreč. V občini Celje je lani izgubilo na cestah življenje 16 ljudi, kar je 4 manj kot leto poprej. V letu 1978 je bilo hudo telesno poškodovanih 115, leto poprej kar 197. Lani je bilo zabeleženo 297 prometnih nesreč, v letu 1977 pa 727. Za lani je ocenjeno približno 45 milijard starih dinarjev materialne škode.

Številke sicer kažejo, da je lani prometna varnost na celjskih cestah ugodnejša od leta 1977, vendar še vedno zaskrbljujoča. Prav gotovo je zmanjšanje prometnih nesreč v Celju tudi odraz nekaterih ureditev cestnih površin v lanskem letu, kakor tudi večje število preventivnih ukrepov postaje milice, ki jih je bilo kar 12.648, kar je za več kot 4.000 več kot leto poprej.

V letu 1978 je v celjski občini v prometnih nesrečah umrlo 7 pešcev (med njimi 2 otroka), 5 voznikov osebnih avtomobilov, 1 sopotnik, 1 traktorist, 1 kolesar in 1 voznik kolesa z motorjem. Zaskrbljujoče je dejstvo, da je

bilo v vseh prometnih nesrečah udeleženi kar 17 otrok.

Večina smrtno ponesrečenih je izgubila življenje po lastni krivdi. Velikokrat so bili vzroki prometnih nesreč nepravilnosti pešcev. Zato: udeleženci v prometu, ki vas ne varuje pločevina, pamet v glavo in stpnost v noge, saj z avtomobilisti bijete neenak boj. Zavedajte se, da le nimate tako trde glave kot je pločevina. Vsebinske glave naj ostane v njej, da boste razmišljali o svoji usodi, ki vas čaka, če ne boste pravilno hodili in prečkali ceste!

Med najpogostejšimi vzroki vseh prometnih nesreč je izsiljevanje v 77 primerih, neprimerna hitrost v 71 primerih, vinjenost v 27 primerih, nepravilnosti pešcev v 14 primerih in nepravilno prehitjevanje v 12 primerih.

Največ prometnih nesreč, kar 174, so povzročili vozniki osebnih avtomobilov, vozniki tovornih avtomobilov so povzročili 28 prometnih nesreč, vozniki motornih koles 24, pešci 20, vozniki koles z motorjem 32. Več kot polovico vseh prometnih nesreč so povzročili vozniki iz domačega registrskega območja med 17. in 21. uro

in med 13. ter 17. uro ob sredah, petkih, ponedeljkih in torkih.

Največje število prometnih nesreč, kar 188, se je zgodilo na mestnih ulicah. Med najbolj problematičnimi je odsek Mariborske ceste od hotela Celeia do Šmarjete, kjer je bilo 35 nesreč; Ljubljanska cesta do Medloga je zahtevala 22 nesreč, od Celja do Prožinske vasi je bilo 36 nesreč, kar precej jih je bilo tudi na Cesti v Laško, pa na Dečkovi, Kersnikovi, Čopovi in Kidričevi cesti. Zato bodimo pri vožnji po teh cestah še posebej previdni.

Teh nekaj statističnih podatkov o prometnih nesrečah v 1978. letu v Celju v primerjavi s prejšnjim letom mi daje pravico, da vas, dragi Celjani, pohvalim, hkrati pa vam zaželim, da bi letošnje leto za vse bilo še varnejše. To je odvisno od vseh nas, uporabnikov cest. Mi smo tisti, ki odločamo, koliko krvi bo teklo po naših ce-

stah! Zato obudimo v sebi tiste značajnostne lastnosti in kvalitete, ki bodo narekemale defenzivno, varno vožnjo, saj najbrž ne želimo občutiti in okusiti zla, ki nam ga lahko povzročijo konjske moči našega železnega konjička. Tisti, ki ste zdajle za volanom, pazite! Ali morda ne vozite prehitro? Približujete se križišču! Popustite nogo s stopalke za plin ter povečajte pozornost in previdnost! Obvarujte kakšnega neprevidnega pešca! Ugasite, prosim, cigareto, ta vam zmanjšuje pozornost. In tale vaša desna roka se naj s kolen vaše lepe sopotnice preseli raje na volan; če pa ne uboga, raje ustavite vozilo!

Oprostite mi, menim pa, da bi si večkrat morali takole in še drugače izprašati svoja početja za volanom. Avto zahteva celega človeka, zato si pozornosti ne zmanjšujmo z drugimi opravili za volanom!

Humani in tovariški odnosi krepijo prometno varnost

Na naših cestah je vsako leto več nesreč in mrtvih. Leto 1978 bo najbrž rekordno leto v žalostnem prelišanju krvi. Zakaj vse to? Najbrž samo zato, ker ne znamo ali nočemo brzdati svojih nagnjenj po hitri in nepreudarni vožnji. Samo zato, ker se začnemo posledic take vožnje zavedati prepozno — šele tedaj, ko je že počilo in teče kri.

Prehitjevanje ob nepravem času in na nevarnih cestnih odsekih vrivanje vozila med vozila sovoznikov, nenapovedano ali prepozno napovedano spreminjanje smeri vožnje, izsiljevanje prednosti, nepazljivost pešcev in podobno ravnanje v cestnem prometu zanesljivo privede do hudih nesreč in strahotnih posledic.

Vsak nevaren poizkus ali tveganje posameznika naj se umakne vselej preudarni oceni situacije in dejanjem, ki zagotavljajo varnost v prometu. Saj smo vendar ljudje — tista živa bitja, ki z razumom spremljamo dogajanja okrog sebe in zavestno s posegom v ta dogajanja zmorejo obrniti vsakršno situacijo sebi v prid. Ali pa tudi ne!?

Voznikom, posebej še tistim, ki upravljajo motorno vozilo, je včasih v trenutku treba uporabiti vse svoje sposobnosti. Zato se bodo zavestno in pravočasno izognili vsem vplivom, ki bi lahko zmanjšali njihove vozniške sposobnosti.

Na zmanjšanje voznikove sposobnosti za vožnjo vplivajo predvsem utrujenost, alkohol, zdravila in mamila. Ne glede na omejitve, ki jih postavlja zakon, se bodo zavedni in odgovorni vozniki docela odrekli takim sredstvom, dokler vozijo in pred vožnjo. Zlasti naj se spomnijo, da nekatera zdravila skupaj z alkoholom, četudi oboje v majhnih količinah, lahko povzročijo nenadne in hude motnje, ki bistveno prizadenejo voznikovo sposobnost za varno vožnjo. Alkohol je predvsem lažno poživilo. Vsaka kapljica alkohola je v prometu večkrat solza trpljenja in žalosti tistih, ki jih imamo najrajši, ali ki nam niso nikoli storili nič zalega.

Gotovo bomo lahko z upoštevanjem vseh prometnih predpisov in pravil, podkrepjenih z medsebojnimi tovariškimi in kulturnimi odnosi vplivali na izboljšanje naše prometne varnosti in s tem zagotovili manjše prelihanje krvi. Kulturno in humano obnašanje v prometu je sestavni del etike voznika. Težnja po defenzivni vožnji mora postati osnovni moto varnosti prometa. Hrupo ravnanje z vozili, čezmerno zastupljanje zraza z izpušnimi plini, onesnaževanje prometnih površin in okolja ter podobni brezčutni odnosi do narave in človeka niso le odsev neosveženosti o prometni kulturi ter osnovnih zahtev ekoloških razmer, marveč predstavljajo neposredno poseganje po zdravju udeležencev v prometu in hkrati ogrožanje njihove prometne varnosti.

Tovarne so utihnile

Pri pošti v Kranju je bilo 21. avgusta 1936 veliko protestno zborovanje tekstilcev, ki se ga je udeležilo nad 2.000 delavcev. Zahtevali so novo kolektivno pogodbo. Da bi si izboljšali svoj položaj — mezde so namreč znašale ponekod manj kot 2 din na uro, so 22. avgusta kranjski tekstilci začeli s stavko. Kmalu za njimi so pričeli stavkati tudi tekstilci v Škofji Loki, Trzinu in Ljubljani. Zasedli so tovarne in pisarne ter pričeli razgovore z delodajalci, toda brez vsakega uspeha. Da bi takratni ban Natlačen pridobil na času, je obljubljal posredovanje v korist delavcev, hkrati pa je nad stavkajoče poslal ljubljansko policijo in žandarmerijo. Ta je nasilno vdrla v Jugočeško in Jugobruno ter izgnala delavce iz tovarn. Sledile so številne aretacije in preganjanja delavcev.

V tej stavki je naš delavski razred prišel do novih izkušenj v revolucionarnem boju za oblast.

R. U.

Vtisi iz Kitajske

(Nadaljevanje z 11. strani)

Ob prihodu v Peking so predvideni družabniki predstavnikom Tomosa razložili program obiska in oblikovanja pogodbe o poslovnotehničnem sodelovanju, ki je podpis dokumenta predvidel za 25. april. Vsi smo bili prepričani, da je to možno izvršiti v enem tednu; na koncu pa se je skrajšanje na 14 dni maščevalo, saj je zmanjkalo časa za usklajevanje stališč. Amerikanci so objavili vest, da se je njihov predstavnik vrnil iz LR Kitajske 6 tednov pozneje kot je predvideval in zaradi tega prinesel pogodbo za odpiranje dveh rudnikov železove rude v vrednosti 180 milijonov dolarjev; tisti na korejski meji bo menda največji na svetu. Brez skrbnega in potrpežljivega poganjanja na Kitajskem ni možno računati na posel.

Slovenske železarne so leta 1978 v tej deželi dosegle 4,25 milijonov dolarjev obojestranskega prometa, za letošnje leto računamo na povečanje za 50%. Plemenite legure in jedovec sta protiblagov, ki ga za naša jekla dobivamo iz Kitajske. Tudi v konstrukcijo Tomosovega posla smo vključevali ferowolfram in feromolibden, ki bosta zanimiva v vseh izvoznih poslih Slovenskih železarn. Železarna Ravne je na Kitajsko izvažala orodna jekla že pred prvo svetovno vojno; pred petnajstimi leti je ponovno prišla na to tržišče Daljnega vzhoda, zato v sedanjih ugodnih političnih razmerjih

ni objektivne ovire, da Slovenske železarne ne bi postale eden od pomembnih kitajsko-jugoslovenskih izvožno-uvoznih organizacij združenega dela.

Iz Kantona sem z vlakom potoval v Hongkong, ki je angleška kolonija in v resnici samostojna država, kjer je na majhnem hribovitem obmorskem terenu natrpanih 5 milijonov ljudi. Meja je tam očitna pri razliki v obdelavi zemlje, največja pa je razlika v mentaliteti. V tem velemestu, ki raste samo v zrak, je prekupčevanje pogoj obstanka. Vse ulice so polne trgovin, od najbolj razkošnih do najbolj preprostih. Vse je usmerjeno na pridobivanje dolarjev, zato tudi kovček na letališču in denarnica v žepu nista več varna. Vtis imam, da je na Tajskem še slabše.

Iskal sem najhitrejšo letalsko zvezo, na žalost pa so takrat vsa letala za Evropo bila za ves teden vnaprej zasedena. Po enodnevem čakanju na letališču v Bangkoku sem namesto nekoga, ki ni prišel, le dobil sedež v letalu za Frankfurt in se srečno vrnil v domovino.

Za zaključek naj še enkrat povem, da je kitajsko ljudstvo delovno, kulturno, skromno in pošteno. Vsi pripadniki tega naroda, ne oziraje se na to, kje na svetu živijo, so ponosni, da so Kitajci, zato njihova veličina ne bo ostala le v veliki zgodovini in številu, temveč tudi v ustvarjalni, duhovni ter materialni prihodnosti.

KONEC

Iz krajevnne skupnosti Šentjur - okolica

V tem članku vam predstavljamo KS Šentjur — okolico, v kateri živi lepo število naših železarjev. Ta KS je v šentjurski občini od enajstih KS največja, tako po obsegu kot številu prebivalstva, kar pa ni vse.

Posebno zanimiva je po svojem geografskem položaju, saj zajema celotno obrobje mestnega jedra od vzhoda do zahoda, od severa do juga. Tako je v tej KS zajetih 18 vasi. Te vasi so po večini razpoteegnjene v zaseške celine do obrobij težko dostopnih krajev oziroma domačij. Zato je delo težko usklajevati z željami in potrebami krajanov: prvi si želijo zagotoviti oziroma pridobiti najosnovnejše (vodo, za silo urejene ceste), drugi si prizadevajo doseči boljše standardizacijo (telefon, igrišča in podobno).

dali komunalno ureditev, s tem da v prvi vrsti pristopimo k izgradnji vodovodov, nato modernizaciji vaških cest, kanalizaciji, napeljavi telefonov, izgradnji večnamenskih prostorov, igrišč in drugo. Za omenjene realizacije pa so sredstva v KS premajhna. Zelje in potrebe nas vseh so večje, kot to dovoljujejo sredstva, zato si pomagamo z dodatnimi samopriskrskami. Lep primer za to je realizacija vodovodov in asfaltiranje vaških cest, kjer je finančna soudeležba na gospodinjstvo dostikrat presežala 10.000 din. K temu ni prišeto prostovoljno delo, s čimer dodatno prihranimo skupna sredstva. Podobno pridejo v takih primerih v poštev najetja kreditov itd. Sadovi tega dela so vidni in razveseljivi. Pri tem je priznana

nostih; določeni so zelo aktivni in prizadevni in polni optimizma. Pod takimi pogoji bo težko nadaljevati načrtno zasnovana dela. Pri njihovem delu jim primanjkuje mentorjev. Občinska konferenca ZSMS pa jim tudi ne more kaj dosti pomagati.

Delo delegatov v zboru KS je zadovoljivo glede na situacijo v KS, ki ni rožnata, čeprav je KS Šentjur — okolica.

Aktivni delegat v naši KS mora biti motoriziran, z lastnim vozilom in sredstvi. V nasprotnem primeru je prepočasen. Ovira je tudi prepoved vožnje motornih vozil, zato naj se na take dneve ne sklicujejo sestanki. Ob sobotah in nedeljah pa je vsak rad prost. Tako bi za delo v tem pogledu ostali samo trije dnevi v

tednu ali 12 dni v mesecu. Vse to je premalo, ker ima vsakdo poleg rednega dela še druge aktivnosti.

Ob vsem tem skupnem prizadevanju nam letošnje leto ni naklonjeno. Tako smo v naši KS utrpeli veliko škodo ob neobičajno veliki toči in še ob dodatno hudem neurju, ki je napravilo neprecenljivo škodo celotnemu gospodarstvu. Najbolj so prizadete poljščine in makadamska cestišča, ki jih ni malo.

Za zdaj naj bo to dovolj. Zavedam se, da številčno in poimensko dopolnilo ne bi bilo odveč, saj bi s tem boljše osvetlil naše delo v krajevnem samoupravljanju.

Tone Uršič

Del vaške skupnosti Grobelno — vas Stopče

Zaradi tega je ta KS razčlenjena v 5 stalnih območij, ki se imenujejo vaške skupnosti, kot so: Grobelno, Jakob, Nova vas, Kameno in Vrbeno. Vsaka vaška skupnost je KS v malem, če lahko tako rečem, čeprav to ni. Tako usklajujejo interese in potrebe tu živeči krajanje.

V KS je bil do nedavnega problem prostor za tekoče poslovanje. To smo sedaj uskladili s uporabo najnujnejših prostorov s KS Šentjur — center. Posebno nas tare problem, kako si pridobiti večnamenske prostore v omenjenih vaških skupnostih, ki bi služili za najosnovnejše delovanje, in sicer: za referendume, za zbere občanov, za delo vaških svetov, za delo mladine itd. Trenutno si pomagamo v KS bolj po domače. Sestanke sklicujemo v privatnih kmečkih hišah ali garažah, ki že po velikosti ne ustrezajo za masovne sestanke, saj na njih vaščani dostikrat izjavljajo, »kje jih čevljev žul«, kaj si želijo itd. Delo v taki obliki ne trpi, saj je pestro in tudi privlačno. Zavedati pa se moramo, da je treba k problemu pridobitve ustreznih prostorov načrtno pristopiti. Vse to je povezano s finančnimi sredstvi, ki jih, kolikor vemo, v vsaki KS močno primanjkuje.

Ker je naša KS bolj podoželjskega porekla, smo si za plan za-

zasluga delegatov in slehernega krajanja za zavestjo za boljši jutri.

Delo delegatov in zastopnost v KS je frontna, kakor tudi v KO SZDL, ki ima obširno področje delovanja. Pravkar je temeljni nosilec akcije NNNP; pri tem bomo morali vložiti vse napore in aktivirati slehernega občana, ne samo za vajo, ki bo v mesecu septembru, marveč za stalno pripravljenost v morebitnih in nepričakovanih nepravilnostih.

Da je novi delegatski sistem v KS in navzven dovolj močno zaživel, si ne bi upal trditi; tu mislim predvsem na svete in komisije, ki še ne delajo tako, kot bi morale. Tudi s SIS zadeve ne teko tako, kot so bile prvotno zamišljene. Posebno težka pa je aktivacija delegatov KS v OZD — TOZD predvsem izven občine: mislim, da je tudi tukaj treba iti s časom naprej. Zavedati se moramo, da vse to ne more biti urejeno čez noč, pri vsem tem mora biti pravilno in usklajeno sporazumevanje ne samo med občinami, tudi na višjih forumih.

Omenil bi tudi delo naše mladine v KS, ki je ravno tako razdrobljena po vaških skupnostih in nima možnosti skupnega snidenja; kljub željam se med seboj ne poznajo v okviru KS. Tako so ustanovili svojo OO in aktivne po posameznih vaških skup-

Spregovorila je človekoljubnost

POMEMBNE OBLETNICE

Konec junija 1859 so v bitki pri Solferinu francoske in piemontske čete porazile avstrijske, toda nihče se ni pobrigal za mrtve in ne za ranjence. Ta grozovita usoda ranjenih in mrtvih, ki jim niso nudili nobene pomoči oziroma jih niso pokopavali, je spodbudila Švicarja Paula Henrija Dunanta, da je pričel z obsežnejšo akcijo za mednarodno skrb za ranjene v vojnah. Osnovan je bil odbor peterice v Zenevi, jedro poznejše organizacije Rdečega križa. Na poziv tega odbora so se leta 1863 sestali v Zenevi predstavniki 16 držav in osvojili načelo o osnovanju Rdečega križa po vsem svetu. Ze leta 1864 je bila sprejeta Zenevska konvencija, po kateri uživajo ranjenci, zdravniško osebje, ambulante in sanitetno osebje v vojni **nevtralnost**, na sanitetne objekte pa se na dneve zastave Rdečega križa. Po tej konvenciji je treba negovati vse ranjence, ne oziraje se na to, kateri vojski pripadajo; trajno onespособljene ranjence pa vračajo domov.

Leta 1919 je bila v Parizu osnovana liga društev Rdečega križa, katere sedež je bil leta 1939 prenešen v Zenevo.

Zanimivo je, da je bil Rdeči križ že leta 1875 osnovan tudi na Cetinju. Pred štirimi leti smo torej praznovali stoletnico Rdečega križa na našem ozemlju. Cetinje je bilo takrat, leta 1875, prestolnica kneževine Črne gore. Proslava stoletnice je bila tudi na Cetinju.

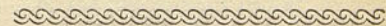
V Beogradu je bila prva svetovna konferenca Rdečega križa o miru (1975), ki je sprejela pomemben dokument o programu akcije te večmilijonske organizacije o miru. V treh dneh konference je govorilo okoli 60 predstavnikov nacionalnih in mednarodnih društev te organizacije. Poslanico s toplimi pozdravi je poslal konferenci tovariš Tito in izrazil prepričanje, da lahko ta mednarodna humana organizacija stori še več za krepitev trajnega miru ter da bo ta konferenca velika manifestacija privrženosti miru, močna spodbuda za nadaljnjo dejavnost Rdečega križa, s tem pa tudi prispevek k sploš-

nim prizadevanjem v svetu v boju za mir, napredek in srečnejši jutrišnji dan človeštva. Sprejeti program akcije te organizacije v vsem potrjuje Titove želje in želje vseh pripadnikov in zagovornikov trajnega miru v svetu, saj poudarja, da si morajo vsi člani družine Rdečega križa vsega sveta nenehno prizadevati za ohranitev in krepitev miru v duhu svoje vodilne ideje »po poti humanizma k miru«. Ta program tudi poudarja, da Rdeči križ ne gleda na mir le kot na nevojno, temveč kot na dinamičen proces sodelovanja vseh držav in narodov, ki temelji na svobodi, neodvisnosti, suverenosti, spoštovanju človekovih pravic in na pravični delitvi sredstev, da bi zadovoljili potrebe narodov.

Akcijiski program mednarodne organizacije Rdečega križa je obširen in bi ga morali poznati vsi miroljubni ljudje.

Ob obletnicah delovanja te mednarodne človekoljubne organizacije poskrbimo za povečanje članstva v tej organizaciji in se potrudimo, da bomo sodelovali v vseh akcijah Rdečega križa.

R. U.

— In zato predlagam: tako kot ne smeš dvakrat na teden z avtom na cesto, da dvakrat na teden ni sej, sestankov, pitja kave, kajenja, sprejemanja sklepov...

RAZVOJ JEKLARSTVA V SVETU DO LETA 2000

Konec maja 1978 je bilo letno srečanje svetovnega združenja metalne industrije, kjer je svetovalec te grupacije g. Michael Dowling podal projekcijo razvoja jeklarstva do leta 2000.

Jeklo kot končni izdelek pokriva 95 % celotne svetovne potrošnje kovin, medtem ko končni izdelki barvnih kovin predstavljajo le 5 %. Seveda je to le groba ocena, saj se razmerje v fazi polizdelkov močno spremeni in zavzemajo barvne kovine, vključno z dragimi kovinami, že 50 % svetovne potrošnje.

Ta slika sedanosti bo ostala predvidoma ista tudi v naslednjem obdobju, vendar se bo močno povečalo povpraševanje in proizvodnja jekel ter ostalih kovin.

Vsi indikatorji in predvidevanja mednarodnih strokovnjakov kažejo, da se bo poraba in proizvodnja jekla podvojila do leta 2000. To predstavlja okoli 3,5 % letno povprečno svetovno rast,

kar vsebuje po grobih ocenah od 2,4 %—3 % dvig v razvitem svetu in do 8 % letno rast v nerazvitem svetu — npr. v ZDA že 30 let narašča poraba jekla povprečno po 2,4 % stopnji.

Primer ZDA je vredno omeniti, ker država sodi med najbolj razvite industrijske dežele in s tem nakazuje možen model, ki ga lahko posnemajo ostale države razvitega sveta. Nasprotno pa Kitajska namerava povečati proizvodnjo jekla od sedanjih 25 milijonov ton letno do 125 milijonov ton letno — torej je stopnja rasti 8 %. Ta dva primera sta skrajnosti v sliki svetovne jeklarstva proizvodnje, ki se spreminja širom po svetu.

V naslednji tabeli je podana projekcija svetovne proizvodnje jekla do leta 2000. Možno je sicer, da so številke za razviti svet previsoko planirane, za države v razvoju pa prenizko; toda vsako večje odstopanje držav v razvoju bi bil že skoraj neverjeten dosežek.

Projekcija svetovne proizvodnje jekla v milijonih ton.

Leto:	1980	1985	1990	2000
Razviti svet:				
ZDA, Kanada, Oceanija, EGS, ostala Zahodna Evropa, Japonska, Južna Afrika	478	570	643	766
Vzhodni blok:				
SSSR in ostala Evropa	222	280	333	400
Svet v razvoju:				
Latinska Amerika, Indija, ostala Azija, Afrika, Srednji Vzhod	55	103	157	211
Kitajska, Koreja	40	53	90	125
Jugoslavija	7	9	12	16
SKUPAJ:	802	1.015	1.237	1.518

Odstotni delež proizvodnje jekla:

Leto:	1980	1985	1990	2000
Razviti svet	60	56	52	50
Vzhodni blok	28	28	27	26
Svet v razvoju (vključno Kitajska in Severna Koreja)	11,13	15,12	20,03	22,95
Jugoslavija	0,87	0,88	0,97	1,05
SKUPAJ:	100	100	100	100 %

Najpomembnejše pri tem razvoju je kratko časovno razdobje, v katerem bo dosežena takšna proizvodnja. Sicer tudi zgodovinski razvoj kaže, da so že pred dvajsetimi leti strokovnjaki planirali podvojitev proizvodnje in je bila celo presežena (leta 1977 je bilo predvidenih 520 milijonov ton, doseženih pa 673 milijonov ton). Kljub temu je treba omeniti, da so se današnje kapacitete 700—800 milijonov ton dosegle po 120 letih izgradnje, enkratna dodatna količina naj bi se pa dosegla samo v 20 letih, in to z modernizacijo zastarelih tovarn ter izgradnjo novih.

To je vsekakor privlačen izgled za graditelje tovarn, vendar se proizvajalci jekla v vseh deželah soočajo s strahotno velikimi investicijskimi vlaganji in za odgovornostjo iskanja kapitala, ki bi ga morali pravilno vložiti. Če pogledamo stvar s tehničnega vidika, je vsaka izpopolnitev zahteva-

la čas za ustalitev. Direktna redukcija se še vedno ni uveljavila popolnoma. Prizadevanja za doseg večje hitrosti pri kontinuiranem vlivanju tečejo naprej, s tem da bi tako pridobljene polizdelke direktno dostavljali valjarnam. V rudnikih se predvideva veliko višja stopnja izkoriščenja železove rude. Produktivnost po človeku bo narastla.

Glede delovne sile lahko navedemo primer iz Japonske: neka jeklarne je imela v letu 1963 tri obrate s proizvodnjo 5 milijonov ton letno ploščatega jekla z 28.000 ljudmi. Leta 1976 so ta kompleks zamenjali z obratom z zmogljivejšo proizvodnjo 6,5 milijona ton letno z 9.000 ljudmi.

Jeklo in na jeklu temelječi proizvodi, v katerih ni visoke skupne vrednosti, so aktualno konkurenčni in vprašanje je, kako dolgo bodo narodi s tradicionalnim jeklarstvom lahko konkurirali Japonski in državam v razvoju, ki

proizvajajo jeklo ob dejanskih stroških, ki so za 50 USA dolarjev po toni nižji, kot v ZDA in Evropi. Seveda si stari del industrijskega sveta želi ohraniti slavo pri jeklu, kot tudi pri drugih kovinah. Vendar je jasno, da se ne more odločiti samo za proizvodnjo zlitin in nerjavečega jekla, saj morajo velik delež lastnih potreb po bolj kakovostnih stopnjah taljenega jekla še vedno proizvajati. Koncentriranje na proizvode, kjer skupno vrednost stroškov pokriva višja cena, mora biti v skladu z investicijami, da bi se obdržala ustrezna proizvodnja.

Razvite dežele so posredovale tehnologije, izkustvo (= know-how), urjenje itd. državam v razvoju. Vlade dajejo posojila po ugodnih pogojih. Na tej listi manjka en pomemben sestavni del in to je kapital pravice. Od časa do časa se kaj vložijo v kakšno družbo v tretjem svetu, da bi začeli s proizvodnjo jekla, toda v primerjavi z barvno industrijo je bilo jeklo vsekakor izjema vsaj v zadnjih 50 letih.

Od leta 1950 je industrija jekla v Evropi, ki je izkoristila domače rude, postala glavni uvoznik bogatejših rud. Postala je bolj podobna ne-železnemu svetu in sedaj se sooča z mnogimi podobni-

mi problemi. Tretji svet ne bo pripravljen izvažati svoje železne rude večno po 15 USA dolarjev za tono za stari svet, da bi jo leta spremenil v jeklo, ki se prodaja po 300 USA dolarjev tona. Veliko se govori o odpiranju tovarn v novem svetu, da bi proizvajale polizdelke, in o pošiljanju le-teh v jeklarne bliže tržišču.

Začetek obratovanja velike jeklarne peči pomeni zahtevo po več plavžih, a surovina zanje se mora nadomestiti z uvozom. V merilu EGS lahko to pomeni povpraševanje po recimo 30 milijonov ton letno rude ali polizdelkov, ki prihajajo recimo iz desetih

V prihodnje bodo pri potrošnji jekla tri specifična področja, kjer bo prišlo do posebnega povečanja povpraševanja po jeklu v prihodnjih 12 letih. Prvič: povpraševanje po energiji v svetu bo do leta 2000 dva- do trikrat večje, kot je danes, kar bo zahtevalo nove elektrarne in premogovnike. Drugič: svet je na tem, da začne z razvojem oceanografije. In tretjič: razvoj hrane in vode se mora uskladiti z rastjo svetovne populacije. Vse to temelji na jeklu in če bo začetek vsakega področja sočasen, so bile svetovne napovedi za rast jekla preveč pesimiistične.

Ivan Žolnir, dipl. oec.

Družabno srečanje

Ker je v valjarni troizmensko delo in ker je bil takrat remont, se je vodstvo odločilo, da omogoči vsem delavcem, da preživijo po težkem in napornem delu v obratu lep prost dan skupaj s svojo družino.

V obratu valjarna II sem zaposlen od leta 1971 in sem najstarejši v tem obratu. Odločil sem se, da se zahvalim vsem organizatorjem tega srečanja, kakor tudi našim vrlim muzikantom, triu Kapel.

Srečanje je potekalo po vnaprej določenem programu in je bilo zelo pestro.

Ob 9. uri je vsak udeleženec dobil valjarski golaž, sledilo je tekmovanje ribičev na metre. Valjarji so pokazali svojo fizično sposobnost s tekmovanjem v vlečenju vrvi. Pri obeh tekmovanjih nas je bilo tudi lepo število navijačev, ki smo se od srca na-

smejali. Da je bilo še več humorja in dobre volje, so poskrbele tovarišice: tekmovale so v skakanju z vrečami. Tekmovanja so se udeležili tudi nekateri tovariši.

Ob 12. uri je bila obilna pečenka. Dovolj je bilo tudi pijače. Sledila je podelitev nagrad vsem sodelujočim. Nato so prišli naši vrli muzikanti. S svojimi vižami so razveselili in spravili na plesišča vsakogar. Tudi ko je bilo malo dežja, so tako vneto igrali, da smo komaj opazili, da kaj dežuje.

Ob 16. uri je vsak dobil veliko porcijo pečenih rib (verjetno od tekmovanja ribičev).

V vseh letih odkar sem v tem obratu, nisem doživel tako sproščene dneva. Zaslugo ima dobro pripravljeno, že vnaprej določen, pester program in pa tovariški odnos vseh udeležencev.

Golob Stanko

Rekreiranje zaposlenih na kegljišču

Moj odnos do materinščine

Slovenca sem, zato ljubim slovensko besedo, ljubim jezik, ki me ga je naučila slovenska mati. Ljubiti jezik, pomeni ljubiti narod, ki se je boril, da je dosegel svoj cilj, da se je obdržal. Slovenci smo to dosegli, kljub temu da smo majhen narod, da so v preteklosti zaničevali slovenski jezik. Zaradi tega moramo ohraniti to bogato dediščino in ljubiti svoj jezik tako močno, da ga ne bo nikoli nihče pohodil.

Kdaj sem spoznala, da pripadam narodu, ki ima svoj jezik; kdaj sem spoznala njegovo lepoto in moč? Da bi našla odgovor na to vprašanje, se moram vrniti daleč nazaj v svoje otroštvo. Spominjam se, da mi je mati včasih pripovedovala pravljice, pesmi in ta njena ljubezen se je v meni spremenila in ljubezen do ljube, čiste besede. Spoznala sem, da se da z besedami, ki me jih je učila sprva mati, kasneje učiteljica in knjige, izraziti najlepše misli, najgloblja čustva. Vse to lahko z besedami izliješ na papir ali poveš v jeziku svojega naroda, ki ima tako bogato kulturo.

Z odrasčanjem sem ljubezen do svojega jezika še poglobila. Vse bolj sem segala po knjigah, jih željno prebirala drugo za drugo in ne samo bežno listala po njih. Prišla sem do spoznanja, da je zares siromašen tisti človek, ki razen svoje čitanke ni prebral nobene knjige. Kdor redkokdaj prebira knjige, ne pozna tiste lepote, je oropan za najlepša doživljaja, ki jih lahko podoživlja ob

knjigi, tiste notranje poglobitve, ki jo doživiš, če zbrano prebereš knjigo in se zavzameš za njeno vsebino. Ljubiti svoj jezik, pomeni ljubiti svoj narod, kdor ne ljubi svojega jezika in se vdnja pritisku vsemogočih tujk, ta ne ljubi naroda, ki mu pripada, ta je zatajil svoj jezik in narod.

Ko premišljuješ o teh težavah, sem v skrbeh, kaj bo z nami, ako bo tako mačehovsko ravnal z jezikom naš mladi rod, ki vse prehitro podlega tujim vplivom, kako bo gradil naprej in tudi razvijal naš jezik, ga enakovredno uvrstil v vrste drugih, mu pomagal k lepšemu in hitrejšemu razmahu?

Spoznala sem, da mora vsak sam spoznati vrednost svojega jezika, odkriti njegov notranji čar. Meni se je to posrečilo. Jezik je ves moj, postal je del mene, in če bi ga kdaj zatajila, bi zatajila sebe, mater, ki ga meje učila in svoj narod. Tega pa, vem, ne bom nikoli storila, čeprav poznam mnogo takih, ki še niso prišli do tega spoznanja. Zato se upravičeno bojim, da bodo le-ti naredili jezik grd in slab. Da se to ne bo nikoli zgodilo, nas je potrebno mnogo, mnogo mladih, ki ljubimo in brez sramu izgovarjamo slovensko besedo.

Želela bi, da bi vsi spoznali, kako je naš jezik naš, da bi ga vsi imeli radi, tako radi, kot ga imam jaz. S svojim jezikom lahko tako kot kdo drug s katerimkoli jezikom opišem prelepo pokrajino, vzhajajoče sonce, žitno polje, ki valovi kot morje in tudi tisto, kar se skriva v meni, vse, kar je dobrega in slabega. Želim, da bi bilo zadoščeno tudi tistim za našo mejo, vsem, ki ne morejo govoriti v svojem jeziku in se zanj še borijo. Oni se zavedajo, kaj je materin jezik, mi pa, ki ga lahko vedno govorimo, ne znamo ceniti njegove vrednosti in ga z raznimi tujkami in neslovenskimi izrazi blatimo.

Rada bi, da vsaka slovenska mati podari svojemu otroku največ, kar mu lahko da, to je, da ga nauči čiste materinščine in mu razkrije vse lepote, ki jo krasijo. Takrat bo naš jezik tisto, kar si za služi.

Tina Kroflič, 8. c OŠ Štore

ŽELEZARNA, HVALA TI

Dolgih, a vendar prehitro minulih 33 let sva prijateljvala in dopolnjevala drug drugega. Veliko sva preživela skupaj, spreminjala si se ti in spreminjal sem se jaz, imela si težke trenutke ti in imel sem jih tudi jaz. Vendar, če pomislim, bilo mi je prijetno v tvojem zavetju, čutil sem se močnega, samozavestnega in za delo sposobnega. Čutil sem, da pričakuješ in tudi nekaj zahtevaš od mene. Mislim, da sem dal, kolikor sem le mogel. S tem, ko odhajam v pokoj, čutim veliko praznino. Pogrešal bom vonj po generatorskem plinu, pogrešal bom hrup, ki me je obdajal, pogrešal bom ventile, ki sem jih vrtel in pogrešal bom stopnice, po katerih sem se tolikokrat vzpel. Odslej bo vse tako mirno, prazno in dolgočasno, le spomini bodo ostali in večni očitki, da sva si morala reči zbogom.

Iskreno se zahvaljujem vsem sodelavcem energetskega obrata za pogostitev, prisrčne besede in za darila.

Zelezarna, hvala ti!

Vlado Godunc

NE SMEMO POZABITI

Italijanskim okupatorjem so zadalji napredni, zavedni Slovenci v tako imenovani Ljubljanski pokrajini, zlasti še v sami Ljubljani, hude skrbi in preglavice. Poseben glavobol so jim povzročali organizatorji odporniškega gibanja, med katerimi je imel važno nalogo organizacijski sekretar CK KP Slovenije, tov. Tone Tomšič. S svojo iznajdljivostjo in požrtvovalnostjo je v najhujših pogojih ilegalnega dela stalno izpopolnjeval in krepil organizacijsko mrežo KP Slovenije med raztrganimi deli slovenskega naroda. Bil je organizator ilegalnih tiskarn in tehnik, ustanovitelj narodnoosvobodilnega tiska in urednik Slovenskega poročevalca. Vse dneve in noči je pisal članke in referate, obiskoval partijske organizacije in vzgajal revolucionarne kadre. Zaradi podlega izdajstva so ga 9. decembra 1941 aretirali gestapovci in ga izročili italijanski policiji. Tu so ga zverinsko mučili, da je enajstkrat izgubil zavest. Iz zapora v Ljub-

ljani so ga odvedli v zapore v Begunje in zopet vrnili v Ljubljano, kjer je bil 16. maja 1942 obsojen na smrt in 21. maja ustreljen. Tako je z žrtvijo svoje življenja potrdil zvestobo svojim načelom, narodu in Partiji.

Primer Toneta Tomšiča ni osamljen. Talci so padali v Ciril-Metodovi ulici v Ljubljani, na Frankolovem, v Begunjah, v Sentvidu nad Ljubljano, v Mostah pri Žirovnici in drugod. Kri padlih borcev je še bolj podžgala odpor proti fašizmu, tej najokrutnejši tiraniji človeštva. Lik naših talcev je ostal med najpretrsljivejšimi dogodki v zgodovini naše osvobodilne borbe.

Nikakor ne moremo razumeti, kako v rokavicah postopajo pred sodišči v Zahodni Nemčiji z bivšimi krvniki v nacističnih taboriščih.

Bo demokratična svetovna javnost podvzela energične korake za odpravo ponavljajočega se nacizma v raznih oblikah?

R. U.

Druga plat medalje

V deseti številki Štorskega železarskega lista smo lahko prebrali članek o kresovanju na večer pred prvomajskimi prazniki. V zvezi s tem bi želel pripisati nekaj podrobnosti, o katerih naj bi kdo malo razmišljal.

Ne vem, kako je bilo ta večer drugje, toda gotovo ni bilo tako kot v Kompolah. Kot je zapisano v Železaruju, je kresovanje na Šentjanskih pečinah priredila mladina iz Kompol. Sam sem Kompolčan, pa ne morem zatajiti resnice.

Na letaku je bilo zapisano, da se prične kresovanje na Šentjanskih pečinah ob 20. uri. Že petnajst minut pred objavljeno uro so nestrpni mladinci prižgali ogenj. Zato sem posadil petletnega sinčka na rame in se pognal od Pungrta po strmini proti vrhu pečine. Trinajstletna hči me je komaj dohajala in ko smo vsi zasopli prispeli na vrh, mi je rampa preprečila pot do ognja, ki ga je naš bodoči mladinec hotel videti čisto od blizu. V temi so me obkolili trije ali štirje neznani fantje in zahtevali dva jurja po

osebi. Protestiral sem kakor že prejšnje leto, vendar so bile vstopnice z žigom prosvetnega društva Kompole dokaz čistih računov. Potolažen sem bil, ko so mi dejali, da bo zato pijača zastonj. No, ko je ob ognju postalo že kar toplo, sem sklenil popiti eno pivo — a glej, prodajalec je hotel zanj starega jurja. Plačal sem ga in ko je že vse tako lepo teklo, sem vprašal bližnje, če bodo ti podjetni mladinci kaj zapele ali recitali. Odgovor je bil, naj kar sam zapojem, saj kot se vidi, imam glavo s sabo, kajti kulturni program sem že tako in tako zamudil. (Čeprav sem bil točno ob 20. uri na pečini.)

Dolga leta se že udeležujem kresovanj in vedno je bilo opravljeno brez vstopnine ob prijetni glasbi, petju in recitacijah. Še zlasti lepo je bilo dve leti poprej na Gorici v Kompolah, kjer je mladina Kompol pokazala pravo aktivnost in zavest o pomenu prvega maja.

Na koncu se vprašam, kdo sedaj vodi našo mladino v Kompolah tako neodgovorno in zakaj ni bil povabljen na to prireditev kdo izmed predstavnikov SZDL ali katere druge politične organizacije, ki bi lahko dal v Zelezarja bolj objektivno poročilo.

Marjan Mravljak

Friedrich Engels

Velik prijatelj, soborec in sodelavec Karla Marxa je bil Friedrich Engels (rojen 28. novembra 1820, umrl 5. avgusta 1895). Leta 1848 je skupaj z Marxom objavil Komunistični manifest, aktivno je sodeloval v revoluciji 1848. leta ter urejal skupaj z Marxom Novi renski list.

Engels je prav tako kot Marx proučeval historični materializem in napisal klasična dela marksiz-

ma, kot so Anti-Dühring, Dialektika prirode, Izvor družine.

Skupaj z Marxom je vodil I. internacionalo. Navdušeno je pozdravljaval Pariško komuno 1871, ker je videl v njej prvi poskus vzpostavitve diktature proletariata.

Po Marxovi smrti je Engels pripravil za tisk in izdal drugi in tretji del Marxovega Kapitala, populariziral in širil Marxov nauk ter vodil svetovno delavsko gibanje. V II. internacionali se je aktivno boril proti vsem oportunistom.

Lenin je pravilno ocenil Engelsa, ko je zapisal: »Za svojim prijateljem Karlom Marxom je bil Engels največji učenjak in učitelj sodobnega proletariata v vsem revolucionarnem svetu.«

ŠTORSKI ŽELEZAR — Glasilo OZD Slovenske železarne ŽELEZARNA ŠTORE — Izhaja enkrat mesečno — Uredniški odbor: Gradnik Frido, Gabršček Jože, Knez Peter, dipl. ing., Kavka Franc, Renčelj Vlado, Uršič Rudi, Zelič Franc, ing., Zmahar Ivan — odgovorni in glavni urednik: Kavka Franc, pomočnik urednika: Uršič Rudi. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (št. 421-1/72 z dne 20. 2. 1974) — Tisk: AERO Celje — TOZD grafika — Rokopisov ne vračamo.